

NANSEN PROFIEL 2024-1

Beoordeling van de beschermingsnood van een Irakese homoseksuele man in het kader van een volgend verzoek

Het NANSEN Profiel is een thematische tool die zich richt tot praktijkjuristen en advocaten die verzoekers om internationale bescherming bijstaan. NANSEN analyseert hier een specifiek profiel van een persoon die nood heeft aan internationale bescherming en brengt actuele jurisprudentie en landeninformatie samen.

Auteur: Iene Maveau
Redactie: Julie Lejeune

NANSEN – Beoordeling van de beschermingsnood van een Irakese homoseksuele man in het kader van een volgend verzoek

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	3
Aandacht voor terminologie.....	3
1. Recht om gehoord te worden in het kader van een volgend verzoek.....	4
2. Bijzondere procedurele noden.....	8
2.1. Algemeen	8
2.2. Specifieke bijzondere noden van LGBTIQ+-verzoekers.....	9
3. Het later inroepen van de seksuele oriëntatie.....	13
4. Geloofwaardigheidsbeoordeling van de SOGI.....	18
4.1. Belang van zelfidentificatie	18
4.2. Onderzoek van de individuele situatie van de verzoeker	19
4.3. Vermijden van (westerse) stereotypen bij de geloofwaardigheidsbeoordeling	21
4.4. Focus op de vrees voor vervolging in plaats van op de seksualiteit van de verzoeker	24
5. Bewijslast en bewijsmiddelen	25
6. Situatie van LGBTIQ+-personen in Irak.....	28
7. Conclusie	32

Dit NANSEN-profiel is een aangevulde en bijgewerkte versie van het NANSEN-profiel 2021-4, met dank aan de auteurs¹.

Samenvatting

Dit NANSEN-profiel focust op de behandeling van volgende verzoeken om internationale bescherming door de Belgische asielinstanties van Irakese homoseksuele mannen, die hun seksuele oriëntatie niet hebben onthuld in het kader van hun vorige verzoeken. In het eerste luik wordt het recht om gehoord te worden in het kader van een volgend verzoek op basis van iemands SOGI besproken. In een tweede luik wordt de aandacht gevestigd op de bijzondere procedurele noden van personen die internationale bescherming aanvragen op basis van hun SOGI. In een derde luik wordt uitgelegd waarom verzoekers om internationale bescherming niet altijd hun SOGI in het kader van een eerst verzoek om internationale bescherming als vluchtmotief inroepen. Vervolgens worden in een vierde luik verschillende principes besproken die de beoordeling van de beschermingsnood van SOGI-verzoekers moeten sturen. Daarna behandelt het vijfde luik de bewijslast en -middelen bij SOGI-verzoeken om internationale bescherming. Naast juridische informatie, wordt de reflectie in luiken 2, 3, 4 en 5 door andere disciplines ingegeven, met name door (cultuur)psychologie en sociologie. Ten slotte wordt in het vijfde luik de concrete situatie van LGBTIQ+-personen in Irak toegelicht, op basis van recente landeninformatie.

Aandacht voor terminologie

Deze publicatie betreft specifiek verzoekers om internationale bescherming omwille van de seksuele oriëntatie en genderidentiteit. Daarom wordt er gekozen voor de termen 'SOGI' en 'SOGI-verzoekers'. 'SOGI' is de afkorting voor 'seksuele oriëntatie en genderidentiteit' die gebruikelijk is geworden in het domein van internationale bescherming. Er wordt hier ook uitdrukkelijk gekozen om geen gebruik te maken van de (meer inclusieve) term 'SOGIESC', de afkorting voor 'sexual orientation, gender identity and expression, and sex characteristics'. Door nauwkeurig gebruik van de terminologie kan immers voorkomen worden dat bepaalde ervaringen van SOGI-verzoekers veralgemeend worden naar alle SOGIESC-verzoekers.

Wanneer een andere term dan SOGI gebruikt wordt in deze publicatie, is dat om trouw te blijven aan de gekozen terminologie van de bron waarnaar verwezen wordt.

¹ NANSEN Profiel 2021-4 "Beoordeling van de beschermingsnood van een Irakese homoseksuele man in het kader van een volgend verzoek" door Valérie Klein, Gaëlle Kasongo en Anna De Meyer, beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2021/09/2021-4-Volgend-verzoek-van-een-Irakese-homoseksuele-man.pdf>.

1. Recht om gehoord te worden in het kader van een volgend verzoek

Volgens NANSEN moeten personen die internationale bescherming aanvragen op basis van hun SOGI altijd door het CGVS gehoord worden, zelfs in het kader van een volgend verzoek, en zelfs indien dit element voor de eerste keer na meerdere jaren in België onthuld wordt.²

Het hoorrecht is een algemeen rechtsbeginsel binnen het EU-recht en waarborgt het volgende:

“Het recht om te worden gehoord waarborgt dat eenieder in staat wordt gesteld naar behoren en daadwerkelijk zijn standpunt kenbaar te maken in het kader van een administratieve procedure en alvorens een besluit wordt genomen dat zijn belangen aanmerkelijk kan beïnvloeden.”³

Artikel 57/5ter van de Vreemdelingenwet stelt dat:

“§ 1. De Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen roept de verzoeker minstens eenmaal op voor een persoonlijk onderhoud over de inhoud van zijn verzoek om internationale bescherming.

(...)

§ 2. Het in paragraaf 1 bedoelde persoonlijk onderhoud vindt niet plaats wanneer:

3° de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen in het geval van artikel 57/6/2 van oordeel is dat hij een beslissing kan nemen op basis van een volledige bestudering van de door de verzoeker aan de minister of diens gemachtigde verstrekte elementen, zoals bepaald in artikel 51/8.”

Overeenkomstig artikel 51/8 van de Vreemdelingenwet wordt de rol van de Dienst Vreemdelingenzaken in het kader van een volgend verzoek beperkt tot een administratieve ondersteuning, i.e. het afnemen van de verklaring van de verzoeker, zonder beslissingsbevoegdheid. Dit volgt uit de memorie van toelichting van de wet van 8 mei 2013, die artikel 51/8 in de Vreemdelingenwet invoegde:

*“Een vreemdeling die een meervoudige asielaanvraag indient, dient zich conform artikel 51/10 aan te melden bij de Dienst Vreemdelingenzaken. **Deze dienst zal de nodige administratieve verrichtingen doorvoeren en een verklaring afnemen met betrekking tot de door de asielzoeker aangebrachte nieuwe elementen, die de kans aanzienlijk groter maken dat hij voor erkenning als vluchteling of voor subsidiaire bescherming in aanmerking komt. Bij het afnemen van deze verklaring betreffende nieuwe elementen dient rekening gehouden te worden met de bestaande vragenlijst** (opgesteld door de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen) **voorzien in artikel 51/10** en waarvan de invulling door een ambtenaar van de Dienst Vreemdelingenzaken samen met de asielzoeker wordt verplicht (zie verder artikel 10 huidig voorontwerp). Verklaring en vragenlijst dienen een geheel te vormen teneinde de asielzoeker een herhaling van dezelfde vragen te besparen en extra administratieve lasten te vermijden.*

(...)

De Minister of zijn gemachtigde (de Dienst Vreemdelingenzaken) is immers - behoudens de toepassing van de Dublin II Verordening bepaald in artikel 51/5 en de toepassing van artikel 52/4 - niet langer bevoegd om een beslissing te nemen inzake

² Zie ook: NANSEN, Colloquium van 30 september – bronnen en documentatie, <https://nansen-refugee.be/nl/2022/10/06/colloquium-van-30-september-bronnen-en-documentatie/> en Valérie Klein, Constants de NANSEN sur la situation des demandeurs de protection SOGI, <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2022/10/6.-Constats-NANSEN-demandeurs-SOGI.pdf>.

³ HvJ, C-277/11, 22 november 2012, M., § 87 en aangehaalde rechtspraak.

de meervoudige aanvraag, maar maakt deze steeds over aan de Commissaris-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

Deze bepalingen van de Vreemdelingenwet moeten in het licht van het Europees recht gelezen worden, in het bijzonder van de artikelen 33, 34 en 42 van de Procedurerichtlijn.⁴

Een beslissing over een volgend verzoek om internationale bescherming is een ontvankelijkheidsbeslissing in de zin van artikel 33 van de Procedurerichtlijn. Artikel 34 voorziet dat de lidstaten verzoekers in de gelegenheid stellen hun standpunt uiteen te zetten over de toepassing van de in artikel 33 bedoelde gronden op hun specifieke omstandigheden. Daartoe houden de lidstaten een persoonlijk onderhoud over de ontvankelijkheid van het verzoek. De lidstaten kunnen daarvan alleen afwijken in het geval van een volgend verzoek, overeenkomstig artikel 42. Hoewel de lidstaten een zekere procedurele autonomie behouden, moeten deze regels echter in overeenstemming met de grondrechten toegepast worden, in het bijzonder de algemene rechtsbeginselen van het EU-recht, waaronder het hoorrecht, en artikel 4 van het Handvest.⁵

Volgens de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna HvJ), moet het recht om gehoord te worden geëerbiedigd worden, *“ook al voorziet de toepasselijke wetgeving niet uitdrukkelijk in een dergelijke formaliteit (zie arrest Sopropé, reeds aangehaald, punt 38).”*⁶

Het belang van het hoorrecht in het kader van een verzoek om internationale bescherming wordt bovendien door het HvJ in het arrest *Addis* onderstreept, ook in het kader van de beoordeling van de ontvankelijkheid van een verzoek om internationale bescherming:

*“Zoals de advocaat-generaal in de punten 106, 109 en 115 van zijn conclusie in wezen heeft opgemerkt, vormt de omstandigheid dat de Uniewetgever er niet mee heeft volstaan om in de artikelen 14 en 34 van de procedurerichtlijn op te nemen dat de verzoeker in de gelegenheid moet worden gesteld om persoonlijk gehoord te worden, maar er bovendien voor heeft gekozen om de lidstaten specifieke en gedetailleerde regels op te leggen met betrekking tot de wijze waarop dit onderhoud moet plaatsvinden, het bewijs voor het **fundamentele belang dat hij niet alleen hecht aan het feit dat een dergelijk onderhoud plaatsvindt, maar ook aan de omstandigheden waaronder dit moet worden gevoerd en die moeten worden nageleefd als voorwaarde voor de geldigheid van een beslissing waarbij een asielverzoek niet-ontvankelijk wordt verklaard.**”*⁷

In het arrest, dat over de interpretatie van het concept van nieuwe elementen in de zin van artikel 40, § 2 van de Procedurerichtlijn gaat, gaf het HvJ aan dat de beoordeling van een volgend verzoek ook aan de principes van artikel 4 van de Kwalificatierichtlijn moet voldoen:

*“(…) uit punt 40 van het onderhavige arrest blijkt dat artikel 40, lid 2, van richtlijn 2013/32 geen enkel onderscheid maakt tussen een eerste verzoek en een volgend verzoek wat de elementen of bevindingen betreft die kunnen aantonen dat de verzoeker krachtens richtlijn 2011/95 in aanmerking komt voor erkenning als persoon die internationale bescherming geniet, zodat **de beoordeling van de feiten en omstandigheden ter staving van deze verzoeken in beide gevallen moet worden verricht overeenkomstig artikel 4 van richtlijn 2011/95.**”*⁸

⁴ Richtlijn 2013/32/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (herschikking).

⁵ Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, 2000/C364/01.

⁶ HvJ, C-277/11, 22 november 2012, *M.*, § 86.

⁷ HvJ, C-517/17, 16 juli 2020, *Addis*, § 66.

⁸ HvJ, C-921/19, 10 juni 2021, *LH*, § 58.

Overeenkomstig artikel 4 van de Kwalificatierichtlijn, moet de beoordeling van een verzoek om internationale bescherming plaatsvinden op individuele basis en onder meer rekening houden met:

“b) de door de verzoeker afgelegde verklaring en overgelegde documenten, samen met informatie over de vraag of de verzoeker aan vervolging of andere ernstige schade blootgesteld is dan wel blootgesteld zou kunnen worden;

*c) de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, waartoe factoren behoren zoals achtergrond, geslacht en leeftijd, **teneinde te beoordelen of op basis van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade overeenkomen;**”*

In zijn conclusies in de zaak *LH*, stelde advocaat-generaal HOGAN:

*“(…) Artikel 42, lid 2, van de procedurerichtlijn staat de lidstaten tevens toe om regels in te voeren die verzoekers in opvolgende procedures verplichten feiten te vermelden en bewijzen te leveren die een nieuwe procedure rechtvaardigen, en om het voorafgaande onderzoek te verrichten op grond van uitsluitend schriftelijke toelichtingen. **Dit lid bepaalt echter ook dat deze regels „de toegang voor verzoeker tot een nieuwe procedure niet onmogelijk [mogen] maken en evenmin [mogen] leiden tot daadwerkelijke ontzegging of vergaande inperking van een dergelijke toegang.**”⁹*

In het licht van deze principes, is NANSEN van mening dat het feit dat het CGVS geen gehoor organiseert voor personen die internationale bescherming aanvragen op basis van hun SOGI in het kader van een volgend verzoek, een beoordeling van de vrees op basis van de persoonlijke omstandigheden onmogelijk maakt en een obstakel voor de toegang tot internationale bescherming vormt, in de mate dat hun vrees nooit op basis van volledige informatie beoordeeld wordt. Dit is des te meer het geval gelet op de moeilijkheid om de SOGI te bewijzen door andere elementen dan de verklaringen van de verzoeker om internationale bescherming zelf.

Het is niet mogelijk om de seksuele oriëntatie van een verzoeker te bepalen enkel op basis van hun antwoorden op de vragen gesteld in het document “*verklaring volgend verzoek*”, zonder de verzoeker te horen. Mensen die internationale bescherming aanvragen op basis van SOGI hebben heel verschillende ervaringen, afhankelijk van hun land van herkomst, cultuur, religie, gezinssituatie, vluchtverhaal, (mentale) gezondheidstoestand, etc. Hun individuele situatie beïnvloedt de manier waarop ze over hun seksuele oriëntatie spreken, alsook het moment waarop ze deze onthullen. Het invullen van een beperkte vragenlijst door een ambtenaar die niet specifiek getraind wordt om LGBTIQ+-verzoekers te horen is niet voldoende om het CGVS daarna toe te laten om op basis van deze vragenlijst een geïnformeerde en aangepaste beslissing te nemen. Deze vragenlijst laat ook de asielinstanties niet toe om eventuele bijzondere procedurele noden te identificeren en daarna in aanmerking te nemen, met als gevolg dat de gelijkwaardige deelname van verzoekers om internationale bescherming aan de procedure om internationale bescherming niet gegarandeerd wordt.

Zelfs indien de asielinstanties overeenkomstig artikel 57/5ter van de Vreemdelingenwet in principe een beslissing kunnen nemen in het kader van een volgend verzoek zonder de verzoeker te horen, moeten ze volgens Vluchtelingenwerk Vlaanderen in een “*dergelijke complexe en*

⁹ Conclusies van de advocaat-generaal, G. HOGAN, voorgesteld op 11 februari 2021, zaak C-921/19, § 33.

gevoelige materie (...) zo'n groot risico vermijden.¹⁰ Bovendien blijkt uit overleg tussen Vluchtelingenwerk Vlaanderen met het CGVS en met de RvV dat beslissingen zonder onderhoud een uitzondering zijn "en dat mensen die SOGI aanhalen als asielmotief doorgaans wel gehoord worden bij een volgend verzoek. De RvV zegt dat zij de beslissing meestal minstens terugstuurt naar het CGVS als blijkt dat de persoon niet over dit aspect gehoord is."¹¹

In een arrest van 26 januari 2008 heeft de RvV een correcte toepassing van het hoorrecht voor een LGBTIQ+-verzoeker gemaakt. De Raad benadrukte dat een persoonlijk onderhoud noodzakelijk was om de gehele individuele situatie van de verzoeker te beoordelen, gelet op de vereiste voorzichtigheid rond vragen met betrekking tot gender en seksuele identiteit:

« 6.8.3. La circonstance que « cet élément soit absent du résumé des faits de la requête » ou que « le requérant n'en fasse mention qu'à l'appui de son recours devant le CCE » ou encore que « cet élément n'a été connu du CGRA qu'après l'audition du requérant » et qu'« il n'en ait pas fait mention durant trois ans » ne peut empêcher, eu égard à la **nécessité d'examiner l'ensemble de la situation individuelle** du requérant et à la **prudence inhérente aux questions de genre et d'orientation sexuelle**, que cet élément fasse l'objet d'investigations approfondies pour apprécier, à leur juste valeur, les craintes de persécution et risques d'atteintes graves exprimées par la partie requérante. **Une nouvelle audition du requérant est à cet égard particulièrement souhaitable, à charge pour le requérant de mettre tout en œuvre pour étayer ses allégations.** Le Conseil renvoie en particulier au point 5.3 supra selon lequel : s'il revient, au premier chef, au demandeur d'asile de fournir les informations nécessaires afin de permettre de procéder à l'examen de sa demande, l'autorité compétente, en l'occurrence le Commissaire général, a pour tâche d'examiner et d'évaluer les éléments pertinents de la demande en coopération avec le demandeur d'asile et il doit notamment, pour ce faire, tenir compte de toutes les informations pertinentes relatives au pays d'origine du demandeur. »¹²

Bovendien oordeelde de RvV in een arrest van 4 mei 2020¹³ dat een persoonlijk onderhoud noodzakelijk was om de verzoeker de kans te geven zich over zijn seksuele geaardheid te kunnen uiten, gelet op zijn psychische kwetsbaarheid alsook op zijn schroom om over zijn seksuele geaardheid te spreken:

"Daargelaten de vraag of de psychische kwetsbaarheid van verzoeker aanleiding zou moeten geven tot het verlenen van passende steunmaatregelen, dient met zijn psychische kwetsbaarheid, en in het bijzonder met de door hem geuite angst voor de tolken (AD, stuk 9, Verklaring volgend verzoek, 9 mei 2019, Motieven), rekening gehouden te worden bij het onderzoek van zijn (volgende) verzoek om internationale bescherming. In dit verband haalt verzoeker in zijn middel artikel 48/6, § 5, van de vreemdelingenwet aan waarin het volgende wordt gesteld:

"§ 5. De met het onderzoek belaste instanties beoordelen het verzoek op individuele, objectieve en onpartijdige wijze en houden rekening met de volgende elementen: (...) c) de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, waartoe factoren behoren zoals achtergrond, geslacht en leeftijd, teneinde te beoordelen of op basis van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade, overeenkomen;(...)"

¹⁰ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België*. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure, januari 2020, p. 9, beschikbaar op https://vluchtelingenwerk.be/sites/default/files/media/documenten/report510463_0_0.pdf

¹¹ *Ibid.* Zie ook p.65.

¹² RvV nr. 198.787, 26 januari 2008.

¹³ RvV nr. 235.742, 4 mei 2020.

De Raad besluit:

*“3.3.12. Uit het geheel van wat voorafgaat dient te worden besloten dat **de commissaris-generaal bij het onderzoek van verzoekers derde verzoek om internationale bescherming onvoldoende rekening heeft gehouden met diens diepgewortelde schroom om zich te uiten omtrent zijn seksuele geaardheid en hem niet de mogelijkheid heeft geboden dit, bijvoorbeeld in het kader van een persoonlijk onderhoud, verder uit te diepen. (...)”***

2. Bijzondere procedurele noden¹⁴

2.1. Algemeen

Op grond van artikel 15.3 van de Procedurerichtlijn dient de persoon die het persoonlijke onderhoud afneemt bekwaam te zijn “om rekening te houden met de persoonlijke en algemene omstandigheden die een rol spelen bij het verzoek, met inbegrip van de culturele achtergrond, gender, **seksuele gerichtheid**, genderidentiteit of **kwetsbaarheid** van de verzoeker” zodat “een verzoeker de gronden voor zijn verzoek uitvoerig uiteen kan zetten.” Verder bepaalt overweging 29 van de Procedurerichtlijn dat:

*“**Sommige verzoekers kunnen bijzondere procedurele waarborgen behoeven, op grond van, onder meer, hun leeftijd, geslacht, seksuele gerichtheid, genderidentiteit, handicap, ernstige ziekte, psychische aandoeningen of als gevolg van foltering, verkrachting of andere ernstige vormen van psychologisch, fysiek of seksueel geweld. De lidstaten moeten trachten verzoekers die bijzondere procedurele waarborgen behoeven als dusdanig te herkennen voordat een beslissing in eerste aanleg wordt genomen. Voor die verzoekers moet worden voorzien in passende steun, met inbegrip van voldoende tijd, om de nodige voorwaarden tot stand te brengen voor hun daadwerkelijke toegang tot procedures en voor het aanvoeren van de elementen ter staving van hun verzoek om internationale bescherming.**”*

Met de wet van 21 november 2017 werd het wettelijk kader gecreëerd voor het concept “bijzondere procedurele noden” in artikel 48/9 van de Vreemdelingenwet.

In toepassing van artikel 48/9, § 2 van de Vreemdelingenwet heeft een verzoeker om internationale bescherming de mogelijkheid om op omstandige en precieze wijze in een vragenlijst de elementen aan te brengen waaruit hun bijzondere procedurele noden blijken. Bovendien kan de verzoeker om internationale bescherming op elk moment, ook in een latere fase van de procedure, elementen waaruit bijzondere procedurele noden blijken signaleren aan het CGVS. De evaluatie door het CGVS is een continu proces en gebeurt op het ogenblik dat het dossier bij het CGVS toekomt, op het moment van het gehoor en wanneer de beslissing genomen wordt.¹⁵

Artikel 48/9, § 4 van de Vreemdelingenwet bepaalt dat wanneer bijzondere procedurele noden vastgesteld worden, de asielinstanties deze procedurele noden in acht nemen door het verlenen van passende steun tijdens de procedure.

Volgens NANSEN moet de vaststelling van bijzondere procedurele noden leiden tot een adequate wijze van onderzoek en inhoudelijke beoordeling van de beschermingsnood, zoals een aangepaste geloofwaardigheidsbeoordeling of het toepassen van alternatieve

¹⁴ Voor een uitgebreide analyse van het concept “bijzondere procedurele noden”, zie NANSEN, *Kwetsbaarheid in detentie. Bijzondere procedurele noden*, beschikbaar op https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2020/11/3.-Kwetsbaarheid-in-detentie-III.-Bijzondere-procedurele-noden-def_clean.pdf

¹⁵ Brief van CGVS aan NANSEN, 14 september 2020.

onderzoeksmethoden waarbij de geloofwaardigheid van de afgelegde verklaringen niet centraal staat. Ook UNHCR stelt dat aan de identificatie van bijzondere procedurele noden onmiddellijk het noodzakelijke gevolg gegeven moet worden, dat de gelijkwaardige deelname van verzoekers om internationale bescherming aan de procedure gegarandeerd moet worden en dat de bijzondere procedurele noden in aanmerking moeten genomen worden bij de inhoudelijke beoordeling van de beschermingsnood en tijdens het besluitvormingsproces:

“Une prise en compte dans l'examen du statut de réfugié et des obstacles au renvoi: certains besoins spécifiques sont susceptibles d'impacter le contenu concret de la demande d'asile, les raisons de la persécution, l'évaluation de la crédibilité de la demande et la recevabilité du renvoi, y compris le renvoi dans le cadre d'une procédure de Dublin ou à un pays tiers sûr.”¹⁶

Na een uitgebreide analyse van het concept “bijzondere procedurele noden” en de toepassing daarvan door de asielinstanties in verschillende gevallen¹⁷, concludeert NANSEN dat de centrale rol die toebedeeld wordt aan de geloofwaardigheidsbeoordeling een obstakel vormt voor het vaststellen van de kwetsbaarheid en de mogelijke bijzondere procedurele noden van een verzoeker, en bijgevolg dus ook voor het correct beoordelen van de beschermingsnood. De vaststelling daarvan is nochtans essentieel voor een aangepaste geloofwaardigheidsbeoordeling. Wanneer de kwetsbaarheid niet tijdig geïdentificeerd wordt, met als gevolg dat daarmee geen rekening gehouden wordt bij de evaluatie van de beschermingsnood en de geloofwaardigheidsbeoordeling, kan dit ertoe leiden dat personen met een nood aan internationale bescherming niet als dusdanig erkend worden. Een actieve rol van het CGVS in het vaststellen van bijzondere procedurele noden alsook in het verlenen van een passende steun tijdens de asielprocedure is derhalve essentieel.

2.2. Specifieke bijzondere noden van LGBTIQ+-verzoekers

SOGI-verzoekers om internationale bescherming kunnen gebruikmaken van de mogelijkheid, voorzien in artikel 48/9, § 2 van de Vreemdelingenwet, om elementen aan te brengen waaruit hun bijzondere procedurele noden blijken. Anderzijds zijn er procedurele waarborgen die een bepalend effect hebben op de procedure om internationale bescherming indien een vrees voor vervolging omwille van SOGI aan de basis ligt van het verzoek. Deze procedurele waarborgen gaan hand in hand met de bijzondere procedurele noden van SOGI-verzoekers. In haar Guidelines on International Protection No. 9¹⁸ geeft UNHCR indicaties van procedurele waarborgen die in acht moeten worden genomen in het kader van de behandeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit:

*“58. LGBTI individuals require a **supportive environment** throughout the refugee status determination procedure, including pre-screening **so that they can present their claims fully and without fear**. A safe environment is equally important during consultations with legal representatives.*

*59. **Discrimination, hatred and violence in all its forms can impact detrimentally on the applicant's capacity to present a claim. Some may be deeply affected by feelings of shame, internalized homophobia and trauma, and their capacity to present their case may be greatly diminished as a consequence.** (...)*

¹⁶ UNHCR, *Specific needs of asylum seekers in the Swiss asylum system*, augustus 2020, samenvatting in het Frans, p. 1, beschikbaar op <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=5f4e6f844>

¹⁷ NANSEN, *Kwetsbaarheid in detentie. Bijzondere procedurele noden*, op.cit.

¹⁸ UNCHR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, 23 oktober 2012, HCR/GIP/12/09, § 58-60, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/509136ca9.pdf>

60. **In order to ensure that refugee claims relating to sexual orientation and/or gender identity are properly considered during the refugee status determination process, the following measures should be borne in mind:**

i. **An open and reassuring environment** is often crucial to establishing trust between the interviewer and applicant and will assist the disclosure of personal and sensitive information. At the beginning of the interview, the interviewer needs to assure the applicant that all aspects of his or her claim will be treated in confidence. Interpreters are also bound by confidentiality.

ii. **Interviewers and decision makers need to maintain an objective approach so that they do not reach conclusions based on stereotypical, inaccurate or inappropriate perceptions of LGBTI individuals.** The presence or absence of certain stereotypical behaviours or appearances should not be relied upon to conclude that an applicant possesses or does not possess a given sexual orientation or gender identity. There are no universal characteristics or qualities that typify LGBTI individuals any more than heterosexual individuals. Their life experiences can vary greatly even if they are from the same country.

iii. **The interviewer and the interpreter must avoid expressing, whether verbally or through body language, any judgement about the applicant's sexual orientation, gender identity, sexual behaviour or relationship pattern.** Interviewers and interpreters who are uncomfortable with diversity of sexual orientation and gender identity may inadvertently display distancing or demeaning body language. **Self-awareness and specialized training (see iv.) are therefore critical aspects to a fair status determination.**

iv. **Specialized training** on the particular aspects of LGBTI refugee claims for decision makers, interviewers, interpreters, advocates and legal representatives is crucial.

v. **The use of vocabulary that is non-offensive and shows positive disposition towards diversity of sexual orientation and gender identity, particularly in the applicant's own language, is essential. Use of inappropriate terminology can hinder applicants from presenting the actual nature of their fear.** The use of offensive terms may be part of the persecution, for example, in acts of bullying or harassment. Even seemingly neutral or scientific terms can have the same effect as pejorative terms. For instance, although widely used, "homosexual" is also considered a derogatory term in some countries.

vi. **Specific requests made by applicants in relation to the gender of interviewers or interpreters should be considered favourably.** This may assist the applicant to testify as openly as possible about sensitive issues. **If the interpreter is from the same country, religion or cultural background, this may heighten the applicant's sense of shame and hinder him or her from fully presenting all the relevant aspects of the claim.**

vii. **Questioning about incidents of sexual violence needs to be conducted with the same sensitivity as in the case of any other sexual assault victims, whether victims are male or female. Respect for the human dignity of the asylum-seeker should be a guiding principle at all times."**

In het kader van het recent academisch SOGICA-project¹⁹, dat de doelstelling had om bewijsmateriaal te produceren voor een meer rechtvaardige en humane procedure om

¹⁹ Het SOGICA-project wordt beschreven als volgt: "SOGICA – Sexual Orientation and Gender Identity Claims of Asylum: A European human rights challenge' was a four-year project funded by a Starting Grant of the European Research Council (ERC). Based in the School of Law at the University of Sussex, it set out to produce the necessary

internationale bescherming voor SOGI-verzoekers in Europa, werden aanbevelingen gedaan met betrekking tot verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGI.²⁰ Deze aanbevelingen bevatten ook een onderdeel met betrekking tot de procedurele waarborgen:

“13. Procedural needs

*There are a number of practical improvements that asylum and judicial authorities should make both in relation to interview and appeal hearings. **Officials should always introduce themselves, check the claimants’ name and confirm how they would like to be addressed. Claimants should be informed that they have the right to request a male or female interviewer and the exercise of this right should be facilitated. Confidentiality protocols** should be in place, including for interpreters, and the claimant should be informed of these. **Interviewers and judges should avoid questions that seek a linear evolution or moment of discovery such as ‘when did you realise you were gay (or lesbian/bisexual/transgender/etc.)’ in favour of open-ended questions that allow the claimant to tell their story in their own time and terms. We recommend that claimants be allowed to take a supporter or friend, as well as their legal representative, to their interview to provide moral support. To improve accountability and claimants’ trust in proceedings, there should be accessible complaints procedures as there are in most areas of public service.”***

Volgens Vluchtelingenwerk Vlaanderen, dat een honderdtal Nederlandstalige en Franstalige arresten van de RvV tussen 2016 en 2019 analyseerde en een rapport over internationale bescherming van holebi's in België publiceerde in 2020, moeten de asielinstanties **“altijd bijzondere procedurele noden aannemen voor deze doelgroep. De interviews moeten steeds afgenomen worden door PO's die, naast algemene training, getraind zijn door gespecialiseerde organisaties. Verder moet het mogelijk zijn voor een verzoeker om een bezwaar te uiten tegen een tolk om andere redenen dan het geslacht, zoals herkomstland.”**²¹ Interviews moeten op het tempo van de verzoekers gebeuren en met extra aandacht voor de gevoeligheid van het onderwerp. (...) Deze zaken moeten zowel op procedureel vlak als in de inhoudelijke beoordeling meewegen.”²²

Uit een studie van L. BERG en J. MILLBANK over vluchtverhalen van verzoekers om internationale bescherming omwille van de seksuele oriëntatie in Canada, Australië, het Verenigd Koninkrijk en Nieuw-Zeeland vanuit een sociologisch en psychologisch perspectief, blijkt dat de omstandigheden van het interview, in het bijzonder de houding van de protection officer en de keuze van de tolk, een grote invloed hebben:

*“Claimants may therefore have talked to only a handful of people, or none at all, about their sexual orientation prior to making a refugee claim. **The dynamics of the interview with the claimant and their perception of the decision-maker, advocate or translator will significantly affect whether the claimant feels sufficiently comfortable and safe to disclose her or his identity.** A sense that the interviewer is not receptive to, or is sceptical about, the applicant’s homosexuality will also weigh in the applicant’s risk assessment as to the prudence of revealing their sexuality. **Further, the claimant’s***

evidence base for a more just and humane asylum process for individuals seeking refuge in Europe on the basis of their SOGI. The project’s primary aims were to explore the social and legal experiences of SOGI asylum-seekers across Europe and to determine how European asylum systems can treat SOGI asylum claims more fairly”. Voor bijkomende informatie, zie <https://www.sogica.org/en/the-project/>

²⁰ SOGICA, *Getting it Right!*, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK, beschikbaar op <https://www.sogica.org/wp-content/uploads/2020/07/Policy-recommendations-UK-Final-1.pdf>

²¹ Zie ook RENKENS, J., “Kunt u dat moment eens beschrijven? Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbtq-zaken”, *A&MR* 2018, nr.2, p. 52.

²² Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België*. op.cit, p. 69. Zie ook Hungarian Helsinki Committee, *Credibility assessment in asylum procedures. A multidisciplinary training manual*, Vol.2, 2015, p.85, beschikbaar op <https://helsinki.hu/wp-content/uploads/CREDO-training-manual-2nd-volume-online-final.pdf>

willingness to disclose may also be affected by the sexual, gender or cultural identity of the questioner. Psychological researchers have found gay men of minority cultures often experience a tension between these two aspects of their identities (Bhugra 1997, 556) and may therefore be more reluctant to come out in a setting which includes someone from the same culture. **We found that decision-makers often failed to notice or consider the impact of a same-culture or opposite-sex translator on the ability of a claimant in sexual orientation matters to tell their story** (Millbank 2009a; see also LaViolette 2004, 6). The onus to identify and raise such issues therefore rests heavily upon advisors.²³

In het kader van de bijzondere procedurele noden, moeten de asielinstanties ook met de eventuele specifieke psychologische kwetsbaarheid van de verzoekers rekening houden:

“Psychological issues of particular significance to lesbian, gay and bisexual claimants include: a reluctance to reveal group membership as the basis of a claim, the experience of passing or concealment strategies, the impact of shame and depression on memory, common experience of sexual assault, and sexualisation of the identity narrative in the legal process.”

En

“In addition to their response to trauma and persecution, claimants on the basis of sexual orientation may experience depression as a result of grappling with the development of their sexual identity, which may still be in a state of flux or uncertainty at the time of the claim.”²⁴

In een arrest van 4 mei 2020²⁵ heeft de RvV rekening gehouden met de psychische kwetsbaarheid van een LGBTIQ+-verzoeker en de moeilijkheden en schroom om zich over zijn seksuele oriëntatie uit te drukken:

“Daargelaten de vraag of de psychische kwetsbaarheid van verzoeker aanleiding zou moeten geven tot het verlenen van passende steunmaatregelen, dient met zijn psychische kwetsbaarheid, en in het bijzonder met de door hem geuite angst voor de tolken (AD, stuk 9, Verklaring volgend verzoek, 9 mei 2019, Motieven), rekening gehouden te worden bij het onderzoek van zijn (volgende) verzoek om internationale bescherming. In dit verband haalt verzoeker in zijn middel artikel 48/6, § 5, van de vreemdelingenwet aan waarin het volgende wordt gesteld:

“§ 5. De met het onderzoek belaste instanties beoordelen het verzoek op individuele, objectieve en onpartijdige wijze en houden rekening met de volgende elementen: (...) c) de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, waartoe factoren behoren zoals achtergrond, geslacht en leeftijd, teneinde te beoordelen of op basis van de persoonlijke omstandigheden van de verzoeker, de daden waaraan hij blootgesteld is of blootgesteld zou kunnen worden, met vervolging of ernstige schade, overeenkomen;(...)”

De Raad besluit:

“3.3.12. Uit het geheel van wat voorafgaat dient te worden besloten dat de commissaris-generaal bij het onderzoek van verzoekers derde verzoek om internationale bescherming onvoldoende rekening heeft gehouden met diens diepgewortelde schroom om zich te uiten omtrent zijn seksuele geaardheid en hem niet de

²³ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *Journal of Refugee Studies*, Volume 22, Issue 2, June 2009, pp. 195-223, beschikbaar op https://www.researchgate.net/publication/31214545_Constructing_the_Personal_Narratives_of_Lesbian_Gay_and_Bisexual_Asylum_Claimants

²⁴ *Ibid.*

²⁵ RvV nr. 235 742, 4 mei 2020.

mogelijkheid heeft geboden dit, bijvoorbeeld in het kader van een persoonlijk onderhoud, verder uit te diepen. (...)

Tenslotte benadrukt NANSEN het belang van het gebruik van **passende terminologie** door tolken, gelet op het feit dat bepaalde westerse concepten/woorden rond SOGI misschien niet in de taal van de verzoeker bestaan.

Volgens de UK Home Office:

“Where it is known that the asylum claim includes sexual orientation issues, it will be useful in advance of the interview to establish with the interpreter the available words in the language of origin and whether they carry any derogatory connotations. This is because the familiar western terms of ‘homosexual’, ‘gay’ or ‘bi’ may not, when translated, be used as forms of self-identification by all people (or in particular cultures) and, while the terms may exist in certain cultures, they may have very different and possibly derogatory connotations.

The interviewer should establish what words are to be used in both English and in the individual’s native language of origin to reference, as appropriate:

- *the concepts of hetero, homo and bi-sexuality*
- *the way in which the interpreter will explain any contact or encounters*
- *to ensure they do not cause offence or imply a derogatory connotation”*

En:

“Caseworkers should also be aware that the concept of ‘sexual identification’ or ‘orientation’ is not represented in all languages, and that certain words in such languages can imply that the behaviour to which they refer is inappropriate or ‘sinful’. As a result, claimants may use unfamiliar words and phrases. Some people may not identify with the labels ‘LGB’. Language used to discuss sexual orientation should be that which the claimant uses to perceives them self.”²⁶

3. Het later inroepen van de seksuele oriëntatie

Artikel 50, § 1 van de Vreemdelingenwet bepaalt dat het verzoek om internationale bescherming moet worden ingediend op het ogenblik van de betreding van het grondgebied of uiterlijk binnen acht werkdagen. Aan de grens moet het verzoek zo spoedig mogelijk ingediend worden bij de overheden die voor de controles instaan.

Daarnaast geeft artikel 48/6, § 1 van de Vreemdelingenwet aan dat de verzoeker om internationale bescherming zo snel mogelijk alle elementen moet voorleggen om het verzoek te ondersteunen, met inbegrip van de redenen daartoe. Het andere geval *“vormt een negatieve indicatie met betrekking tot de algehele geloofwaardigheid van verzoekers relaas, tenzij de verzoeker een bevredigende verklaring heeft gegeven voor het ontbreken ervan.”*

In overeenstemming met artikel 48/6, § 4, geniet de verzoeker die het verzoek zo snel mogelijk heeft ingediend (tenzij hij *“goede redenen [heeft] kunnen aanvoeren waarom hij nagelaten heeft*

²⁶ UK Home Office, *Asylum Policy Instruction. Sexual orientation in asylum claims*, Version 6.0, augustus 2016, p.22, beschikbaar op https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/543882/Sexual-orientation-in-asylum-claims-v6.pdf. Zie ook over goede praktijken m.b.t. terminologie in Zweden, ILGA, *Good Practices related to LGBTI asylum applicants in Europe*, mei 2014, p. 41, beschikbaar op https://www.ilga-europe.org/sites/default/files/good_practices_related_to_lgbti_asylum_applicants_in_europe_jul14.pdf; MARIJNS, K., “Disclosure and (re)performance of gender-based violence in an interpreter-mediated asylum interview”, *Journal of Sociolinguistics*, Vol.17, Issue 5, November 2013, pp. 661-686.

dit te doen”) het voordeel van de twijfel, indien aan alle andere voorwaarden van die bepaling is voldaan.²⁷

Artikel 10 van de Procedurerichtlijn, waarnaar de parlementaire voorbereiding van de wet van 21 november 2017 verwijst²⁸, geeft aan dat een verzoek niet kan worden verworpen enkel en alleen omdat het niet binnen de kortste termijn is ingediend.

Het voorgaande werd bevestigd door het HvJ in het arrest A, B en C over de laattijdige bekendmaking van de asielgronden, namelijk:

“Gelet op de gevoeligheid van vragen over iemands persoonlijke levenssfeer en met name zijn seksualiteit, kan uit het enkele feit dat deze persoon, wegens zijn terughoudendheid bij het onthullen van intieme aspecten van zijn leven, niet meteen heeft verklaard homoseksueel te zijn, niet de conclusie worden getrokken dat hij niet geloofwaardig is.”²⁹

In haar conclusies over die zaak³⁰ gaf de advocaat-generaal over de laattijdige bekendmaking van de asielgronden bovendien het volgende aan:

“De UNHCR verdeelt de aan de orde zijnde methodes ter beoordeling van de geloofwaardigheid in twee categorieën. Sommige daarvan, die in alle omstandigheden strijdig zijn met het Handvest, worden door hem omschreven als behorende tot een „zwarte lijst”. (...) De tweede categorie van de UNHCR is omschreven als een „grijze lijst”. Zij omvat praktijken die, wanneer zij niet op een passende of redelijke manier worden toegepast, het Handvest kunnen schenden. De grijze lijst omvat praktijken zoals het concluderen dat een verzoeker niet geloofwaardig is omdat hij zijn seksuele gerichtheid niet bij de eerste gelegenheid als basis voor zijn verzoek om toekenning van de vluchtelingenstatus heeft aangevoerd (...).”³¹

Dat de verzoeker in een kwetsbare situatie verkeert, is een factor waarmee rekening moet worden gehouden bij de beoordeling van eventuele laattijdigheid³²; daarom is het voor de autoriteiten des te belangrijker om eventuele bijzondere procedurele noden in een vroeg stadium op te sporen.³³

²⁷ EASO, *Analyse juridique. Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d’asile européen commun*, 2018, p. 83, beschikbaar op <https://easo.europa.eu/sites/default/files/EASO-Evidence-and-Credibility-Assessment-JA-FR.pdf>.

²⁸ Wet van 21 november 2017 tot wijziging van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen, en van de wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen, B.S., 12.3.2018, die bedoeld was om een aantal bepalingen van de procedure- en opvangrichtlijnen in Belgisch recht om te zetten. De artikelen 48/6 en 50 van de wet van 15 december zijn onder meer gewijzigd door deze wet. Zie de memorie van toelichting, *Doc. Kamer.*, 2016-2017, nr. 2548/001, pp. 31 en 62.

²⁹ HvJ, Arrest A., B. et C., van 2 december 2014, gevoegde zaken C-148/13 à C-150/13, § 69.

³⁰ HvJ, Arrest A., B. et C., van 2 december 2014, gevoegde zaken C-148/13 à C-150/13, § 71. In België heeft de RvV al aanvaard dat een verzoeker zijn seksuele geaardheid niet aan het CGVS had onthuld vanwege een gevoel van schaamte en het taboe dat in zijn land van herkomst over de kwestie heerst (RvV, nr. 159 447 van 4.1.2016). Zie ook, JANSEN, S., SPIJKERBOER, T., *Fleeing homophobia. Asylum claims related to sexual orientation and gender identity in Europe*, september 2011, p. 67, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/4ebba7852.html>

³¹ Conclusies van de advocaat-generaal, mevrouw Eleanor SHARPSTON voorgesteld op 17 juli 2014, gevoegde zaken C-148/13 à 150/13, § 54.

³² EASO, *Analyse juridique. Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d’asile européen commun*, *op.cit.*, p. 167. Zie ook RvV nr. 95 851, waarin de Raad rekening heeft gehouden met de kwetsbaarheid van verzoekster, haar gebrek aan scholing en de omstandigheden van haar aankomst in België, om te concluderen dat haar verzoek niet laattijdig was.

³³ In overeenstemming met overweging 29 van de procedurerichtlijn kunnen bijzondere procedurele noden nodig zijn, onder meer voor bepaalde verzoekers vanwege hun geslacht, seksuele geaardheid of genderidentiteit, of vanwege de gevolgen van verkrachting of andere ernstige vormen van seksueel geweld. Bijzondere procedurele noden worden in punt 2 behandeld.

Binnen deze categorie van kwetsbare personen, nopen sommige profielen tot een bijzondere voorzichtigheid, waaronder slachtoffers van seksueel of gendergerelateerd geweld en LGBTIQ+-personen.³⁴

*“Research shows that stigma, a sense of shame and/or a fear of rejection by one’s family and community, can **inhibit disclosure of relevant information**. In particular, applicants applying for international protection based on **gender, sexual and gender-based violence**, or their **sexual orientation and/or their gender identity** may feel ashamed and/or fearful of rejection by family and community.”³⁵*

Bij de beoordeling van de verzoeken om internationale bescherming die met seksuele oriëntatie te maken hebben, moeten de volgende factoren in acht genomen worden:

*“**Stigmatisering en een gevoel van schaamte kunnen beletten dat de asielzoeker informatie in een asielprocedure kenbaar maakt**. Er zijn veel gevallen waarin de verzoeker **alleen in een volgend verzoek** verklaart dat hij lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transseksueel of interseksueel is. **Die kwesties zijn ook van belang bij verzoekers die in een later stadium van hun verzoek aangifte doen van vervolging op grond van geslacht**. Omdat schaamte en trauma’s het zowel voor vrouwen als mannen moeilijk maken om dergelijke aantastingen te onthullen, **wijst de late bekendmaking er niet noodzakelijkerwijs op dat het verhaal niet geloofwaardig is**.”³⁶*

Ook in het SOGICA-project is één van de finale aanbevelingen dat het later inroepen van de SOGI verschillende redenen kan hebben en dus niet tegen de verzoeker mag worden gebruikt om hun verzoek in diskrediet te brengen:

“4. Doing justice to ‘late’ claims

*SOGI asylum claimants are likely to make their asylum claim sometime after arriving to the host country for **a number of reasons**, including their lack of awareness that SOGI is a legitimate basis for claiming asylum and their likely fear of disclosure to officials or to other people they come in contact with. **Yet, ‘late disclosure’ continues to be a factor that is held against claimants and used to discredit their claims. Asylum authorities should not discriminate against ‘late’ claims, as confirmed by European jurisprudence.**”³⁷*

Bovendien blijkt uit onderzoek van N. FERREIRA dat er veel redenen en verschillende omstandigheden zijn waarom SOGI-verzoekers hun verzoek niet meteen indienen na aankomst³⁸:

³⁴ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, mai 2013, p. 65, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/protection/operations/51a8a08a9/full-report-beyond-proof-credibility-assessment-eu-asylum-systems.html>

³⁵ UN High Commissioner for Refugees, *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op. cit., p. 72. Zie ook, UN High Commissioner for Refugees, *Principes directeurs sur la protection internationale n° 1 : La persécution liée au genre dans le cadre de l’article 1A(2) de la Convention de Genève de 1951 et/ou son Protocole de 1967 relatifs au Statut des réfugiés*, 8 juli 2008, HCR/GIP/02/01 Rev.1, § 35, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/3e4141744.html>

³⁶ EASO, *Analyse juridique. Évaluation des éléments de preuve et de la crédibilité dans le contexte du régime d’asile européen commun*, op.cit., p. 167 ; UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op.cit., p. 71 ; UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Principes directeurs sur la protection internationale n° 9 : Demandes de statut de réfugié fondées sur l’orientation sexuelle et/ou l’identité de genre dans le contexte de l’article 1A(2) de la Convention de 1951 et/ou de son Protocole de 1967 relatifs au statut de réfugiés*, op.cit., § 59.

³⁷ SOGICA, *Final recommendations*, beschikbaar op <https://www.sogica.org/en/final-recommendations/>

³⁸ Zie ook: ROELS L. en CASTELEYN L., ‘Praktijkgids: Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming (seksueel en gendergerelateerd geweld, seksuele oriëntatie en genderidentiteit)’, Universiteit Gent, 2023, p. 65.

“Many reasons and different sets of circumstances account for SOGI claimants not submitting their claims as soon as they arrive to the host country or - in the case of sur place claims - when the risk of persecution begins.”³⁹

N. FERREIRA bepaalt onder meer dat angst een grote rol speelt hierbij:

“Fear of disclosure remains prevalent for many claimants and continues long after their arrival in Europe. It may be a long time before they feel secure enough to discuss their SOGI with anyone, let alone presenting it as the basis for their asylum claim.”

(...) This fear is heightened in relation to one’s relatives and compounded by the way the asylum process is conducted by authorities.

*(...) The combination of lack of knowledge, coming to terms with one’s own SOGI, fear of violence and discrimination, and practical and survival reasons thus **indelibly shapes the power networks SOGI claimants navigate and delays the confession authorities require at the earliest possible occasion.***⁴⁰

N. FERREIRA benadrukt dan ook dat de verwachting van een onmiddellijke en volledige bekentenis van iemands SOGI duidelijk onrealistisch en ongepast is:

“Considering the traumatic and violent experiences most SOGI claimants have undergone in their countries of origin and on the way to Europe, the expectation of an immediate and full confession of one’s SOGI is clearly unrealistic and inappropriate.”⁴¹

Hij concludeert:

“Late disclosure and late claims should thus be accepted and dealt with by the asylum system without any prejudicial outcomes.”⁴²

In een arrest van 30 juli 2019 heeft de RvV deze principes correct toegepast:

“In het kader van huidige beroepsprocedure legt verzoeker bijkomende verklaringen af en stelt hij meer bepaald homoseksueel te zijn. Hij verklaart dat hij zijn homoseksuele geaardheid heeft verzwegen omdat hij afkomstig is uit een erg conservatief gezin. (...) Gelet op het feit dat verzoeker afkomstig is uit een cultuur waar homoseksualiteit taboe is en de door hem geschetste familiale situatie, reden waarom hij ook verzoekt om zijn zaak op een andere dag dan deze van zijn broer en achter gesloten deuren te behandelen, kan de Raad begrip opbrengen voor verzoekers stilzwijgen in de loop van de administratieve procedure en wordt dit hem niet ten kwade geduid.”⁴³

Bovenstaande uitspraak houdt ook rekening met de cultuur waaruit de verzoeker afkomstig is. Wanneer verzoekers om internationale bescherming afkomstig zijn uit landen waar homofobie door de overheid wordt aangemoedigd, is het immers waarschijnlijk dat zij hun seksuele oriëntatie later onthullen. Uit onderzoek blijkt dat:

“Lesbian and gay applicants from countries in which homophobia is state sanctioned or encouraged may find it hard to imagine that state officials could be anything other than hostile to discussion of homosexuality. (...) Advisers should therefore not be surprised if sexual orientation is first mentioned by the applicant relatively

³⁹ Nuno Ferreira, 'Better Late Than Never? SOGI Asylum Claims and 'Late Disclosure' Through a Foucauldian Lens', *UCLA Journal of International Law and Foreign Affairs*, 27(1), 2023, 37.

⁴⁰ *Ibid.*, 39-40.

⁴¹ *Ibid.*, 46.

⁴² *Ibid.*, 56.

⁴³ RvV 30 juli 2019, nr. 224 441. Zie ook RvV 217.995 van 7 maart 2019.

late in the process, and may indeed be prefaced by a false, or weak, claim on another ground.”⁴⁴

Een onderzoek naar de psychologische impact van de procedure op LGBTIQ+-individuen toont bovendien aan dat ze **extra tijd nodig hebben** om hun relaas te kunnen geven:

“Compressed timelines lead to significant mental health impacts for LGBT claimants and may also contribute to a crisis of identity”.

En

“Policymakers should be aware that, for LGBT forced migrants, the pressure to expose trauma histories and ‘prove gay’ within short timeframes could exacerbate pre-existing mental health problems. The refugee claims timeline should be extended to allow adequate time for LGBT forced migrants to acculturate to a host environment that supports sexual and gender minority rights and freedoms.”⁴⁵

Een studie over de **mentale gezondheid** van LGBTIQ+-verzoekers om internationale bescherming toont nog aan hoe moeilijk het voor hen is om snel internationale bescherming aan te vragen op basis van SOGI:

“The coming-out process may lead to two types of difficulties: firstly, delays in seeking protection from persecution or, secondly, seeking protection from persecution but not disclosing SOGI as the basis for the claim until later in the claim process.”

En:

*“The cumulative effect of social and family anti-LGBT abuse creates potent psychological obstacles to seeking help on a SOGI basis. For many LGBT forced migrants, the notion that they would receive help from governmental authorities on the grounds that they have suffered persecution based on SOGI is difficult to grasp until they have been outside their country of origin for an extended period. Complex PTSD makes it difficult for forced migrants to recount a history of traumatic events and it may take many years for the shame and fear to diminish sufficiently to allow a forced migrant to be able to seek help”.*⁴⁶

Tenslotte toont onderzoek aan dat de aanwezigheid van landgenoten in het land van internationale bescherming van ook invloed heeft op de latere onthulling van vluchtmotieven gebaseerd op SOGI:

“Unlike other forced migrant groups, once LGBT persons are in a host country they do not usually have the natural support of their ethnic community. Their compatriots remind them of the very people that they have fled from and are fearful of. In their contact with members of their ethnic community they will often not disclose their sexual orientation and/or gender identity. Furthermore, when connecting with the local LGBT community, they may experience considerable self-blame and embarrassment about their history of persecution and hide it from their new LGBT social network. In this way they often miss out on two potential sources of social support and sometimes experience great isolation.”⁴⁷

⁴⁴ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, op.cit., pp. 195-223.

⁴⁵ KAHN, S., ALESSI, E. J., « Coming Out Under the Gun: Exploring the Psychological Dimensions of Seeking Refugee Status for LGBT Claimants in Canada”, *Journal of Refugee Studies*, 2017, 31(1), 22–41. <https://doi.org/10.1093/jrs/fex019>

⁴⁶ AHOLA, J., SHIDLO, A. “Mental health challenges of LGBT forced migrants”, *Forced migration review*, April 2013, <https://www.fmreview.org/sogi>

⁴⁷ *Ibid.*

4. Geloofwaardigheidsbeoordeling van de SOGI

In haar rapport over internationale bescherming van holebi's in België, stelt Vluchtelingenwerk Vlaanderen:

“Het is niet evident om vast te stellen of iemand holebi is. Iedereen is uniek in de beleving van zijn SOGI en iemands culturele en sociale achtergrond heeft daarop een grote invloed. Bovendien is het voor weinig mensen evident om over zo'n een intiem thema te spreken met een onbekende. Wantrouwen ten aanzien van autoriteiten of trauma kunnen dat nog bemoeilijken. Daardoor is voldoen aan de voorwaarden om het voordeel van de twijfel te krijgen niet steeds eenvoudig.”⁴⁸

Hieronder vestigt NANSEN de aandacht op enkele belangrijke elementen in het kader van de geloofwaardigheidsbeoordeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGI.

4.1. Belang van zelfidentificatie

De Yogyakarta Principles benadrukken het belang van zelfbeschikking in het kader van SOGI:

“Each person’s self-defined sexual orientation and gender identity is integral to their personality and is one of the most basic aspects of self-determination, dignity and freedom.”⁴⁹

Het uitgangspunt van de geloofwaardigheidsbeoordeling moet derhalve de zelfidentificatie van de verzoeker zijn:

“Het onderzoek en de argumenten in de beslissingen moeten uitgaan van de zelfidentificatie van de verzoeker en voornamelijk focussen op de beoordeling van de gevreesde vervolging.”⁵⁰

Dit standpunt wordt ook ingenomen in een rapport over de beoordeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGI in Nederland:

“How should the asylum seeker make her or his sexual orientation plausible? The best answer is that self-identification should be taken as a starting point: determining somebody’s sexual orientation or gender identity can only be done by the individual herself or himself. This is also consistent with the Yogyakarta Principles, the jurisprudence of the European Court of Human Rights, and the UNHCR Guidelines.”⁵¹

Ook UNHCR erkent het belang van zelfidentificatie:

“Self-identification as a LGBTI person should be taken as an indication of the applicant’s sexual orientation and/or gender identity.”⁵²

⁴⁸ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit, p. 23.

⁴⁹ The Yogyakarta Principles, *Principles on the application of international human rights law in relation to sexual orientation and gender identity*, Principle 3, beschikbaar op http://yogyakartaprinciples.org/wp-content/uploads/2016/08/principles_en.pdf

⁵⁰ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit, p. 65.

⁵¹ JANSEN, S., *Pride or Shame: Assessing LGBTI Asylum Applications in the Netherlands following the XYZ and ABC Judgments*, juni 2018, p.123, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5c6eb3344.html>. Zie ook JANSEN, S., SPIJKERBOER, T., *Fleeing Homophobia. Asylum Claims related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe*, pp.9 en 52, waarin de auteurs goede praktijken met betrekking tot zelfidentificatie in EU lidstaten identificeren.

⁵² UNHCR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, op.cit., § 63 i.

Tenslotte beveelt SOGICA aan om de verklaringen van de verzoeker als uitgangspunt van de geloofwaardigheidsbeoordeling te gebruiken:

“24. Credibility

*Credibility is a key element in many, if not most, SOGI asylum decisions, by which we mean overall belief in the claimant’s testimony. Decision-making is too often based on an attempt to objectively ‘prove’ a claimant’s SOGI and starts from a position of scepticism that the claim is ‘genuine’. Time and again during our fieldwork, claimants asked us, despairingly or wearily: ‘So how can I prove my SOGI?’ **We recommend that asylum and judicial authorities take the evidence, particularly the personal testimony, submitted by claimants as the starting point for credibility assessment. The default position should be belief in claimants’ account of who they are and what has happened to them.**”⁵³*

4.2. Onderzoek van de individuele situatie van de verzoeker

In haar richtlijnen met betrekking tot verzoeken om internationale bescherming op basis van seksuele oriëntatie en genderidentiteit stelt UNHCR:

*“Ascertaining the applicant’s LGBTI background is essentially an issue of credibility. **The assessment of credibility in such cases needs to be undertaken in an individualized and sensitive way. Exploring elements around the applicant’s personal perceptions, feelings and experiences of difference, stigma and shame are usually more likely to help the decision maker ascertain the applicant’s sexual orientation or gender identity, rather than a focus on sexual practices.**”⁵⁴*

In het arrest A, B en C⁵⁵ heeft het HvJ de manier waarop nationale autoriteiten de geloofwaardigheid van iemands seksuele oriëntatie evalueren, beoordeeld.⁵⁶ Ook het Hof vestigt de aandacht op de individuele situatie van de verzoeker. In het bijzonder stelt het Hof dat de verklaringen van de verzoeker individueel beoordeeld moeten worden, en dat de lidstaten hun manier van beoordelen *“altijd aan de individuele kenmerken en omstandigheden van de verzoeker”* moeten aanpassen.⁵⁷ Dit impliceert onder andere dat de asielinstanties zich niet mogen baseren op stereotype opvattingen over gedragingen:

*“Aangaande in de eerste plaats de onderzoeken op basis van ondervragingen over de kennis van de betrokken asielzoeker over verenigingen tot bescherming van de belangen van homoseksuelen en de details van deze verenigingen, deze impliceren volgens verzoeker in het hoofdgeding in zaak C-150/13 dat **die autoriteiten hun beoordelingen baseren op stereotype opvattingen over gedragingen van homoseksuelen en niet op de concrete situatie van elke asielzoeker.**”*

⁵³ SOGICA, *Getting it Right!*, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK, op.cit.

⁵⁴ UNHCR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, op.cit., § 62; Zie ook: NANSEN, Colloquium van 30 september – bronnen en documentatie, <https://nansen-refugee.be/nl/2022/10/06/colloquium-van-30-september-bronnen-en-documentatie/> en Valérie Klein, Constants de NANSEN sur la situation des demandeurs de protection SOGI, <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2022/10/6.-Constats-NANSEN-demandeurs-SOGI.pdf>.

⁵⁵ Hvj., Arrest A., B. en C. t. Staatsecretaris van Veiligheid en Justitie, op.cit.

⁵⁶ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi’s in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielpcedure*, op.cit, p. 18.

⁵⁷ *Ibid.*

*In dit verband dient in herinnering te worden gebracht dat artikel 4, lid 3, sub c, van richtlijn 2004/83 de bevoegde autoriteiten gebiedt de beoordeling te verrichten met **inachtneming van de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de verzoeker** en dat artikel 13, lid 3, sub a, van richtlijn 2005/85 van die autoriteiten vereist **dat zij in het persoonlijke onderhoud rekening houden met de persoonlijke of algemene omstandigheden die een rol spelen bij het asielverzoek.***

*Hoewel ondervragingen over stereotype opvattingen voor de bevoegde autoriteiten een nuttig element kunnen vormen bij deze beoordeling, beantwoordt de beoordeling van verzoeken om toekenning van de vluchtelingenstatus louter op basis van de met homoseksuelen verbonden stereotype opvattingen niet aan de vereisten van de in het voorgaande punt genoemde bepalingen, **daar die beoordeling deze autoriteiten niet in staat stelt rekening te houden met de individuele situatie en persoonlijke omstandigheden van de betrokken asielzoeker.**⁵⁸*

Waar het Hof zich in haar arrest beperkt tot de redeneringen die niet toegelaten zijn, geeft de advocaat-generaal in haar conclusies ook positieve richtlijnen over de beoordeling van de geloofwaardigheid.⁵⁹

*“Volgens advocaat-generaal Sharpston moet bij de beoordeling worden gefocust op de geloofwaardigheid van de asielzoeker. **Dat betekent dat moet worden geëvalueerd of zijn relaas waarschijnlijk en coherent is. Zij benadrukt dat de asielprocedure geen rechtszaak is maar wordt gekenmerkt door samenwerking.** De overheden hebben niet de taak om de onjuistheid van het verzoek van de asielzoeker aan te tonen, net zo min als de asielzoeker de taak heeft de juistheid ervan aan te tonen. Beide partijen hebben veeleer een gemeenschappelijk doel. Concreet stelt de advocaat-generaal dat het belangrijk is dat de ambtenaar die de beslissing neemt, ofwel de houding heeft gezien van de asielzoeker toen die zijn relaas deed (hetgeen de voorkeur verdient), ofwel ten minste over een volledig verslag beschikt waarin die informatie is opgenomen. **Asielzoekers moeten bovendien de mogelijkheid krijgen om, vóór de vaststelling van een definitief besluit, te reageren op alle specifieke problematische punten betreffende hun geloofwaardigheid die zich tijdens de procedure aandienen.** Dat wordt immers vereist door het beginsel dat eenieder het recht heeft om te worden gehoord vóór de vaststelling van een besluit dat zijn belangen nadelig kan beïnvloeden.”⁶⁰*

Ook het Hungarian Helsinki Committee pleit voor een focus in de geloofwaardigheidsbeoordeling op de individuele situatie van de verzoeker, rekening houdend met hun land van herkomst, gender, cultuur, sociale achtergrond, opvoeding, religie en gezinssituatie:

*“**Individuals experience and live their sexual and gender identity in many different ways, depending on their country of origin, gender, culture, social class, education, religion, family background and socialisation.** There is **no uniform way** in which lesbian, gay and bisexual people recognise and act on their sexual or gender identity. Do not place the asylum-seeker in an evidential prison, in which they must conform to the stereotypes and assumptions on how a lesbian or a gay man “should” behave (dress, talk, think, etc.).”⁶¹*

⁵⁸ HvJ., Arrest A., B. en C. t. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, *op.cit.*, § 60-63.

⁵⁹ Myria, *Migratie in cijfers en in rechten 2015*, p. 77, beschikbaar op <https://www.myria.be/files/Migratie-verslag-2015-H4.pdf>

⁶⁰ MYRIA, *Migratie in cijfers en in rechten 2015*, p. 77 en Conclusie Adv. Gen. Sharpston, HvJ nr. C-148/13, C-149/13 en C-150/13, A., B. en C. t. Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie.

⁶¹ Hungarian Helsinki Committee, *Credibility assessment in asylum procedures. A multidisciplinary training manual*, Vol.2, 2015, *op.cit.*, p. 67.

4.3. Vermijden van (westerse) stereotypen bij de geloofwaardigheidsbeoordeling

(Inter)nationaal onderzoek naar de beoordeling van verzoeken om internationale bescherming op grond van seksuele oriëntatie en genderidentiteit wijst al jaren op het ongepaste gebruik van (westerse) stereotypen om de geloofwaardigheid van diverse seksualiteiten en genderidentiteiten te beoordelen.⁶² In het kader van een grootschalig onderzoek hierrond in de Nederlandse context, definieerde S. JANSEN een ‘**stereotype**’ als ‘*een vaststaand idee, met name van een bepaald type persoon of een bepaalde gemeenschap of groep, dat vaak gebaseerd is op vooroordelen en clichés*’, terwijl ‘*vooordeel*’ werd gedefinieerd als ‘*een mening gebaseerd op een gebrek aan kennis*’.

Een degelijk onderzoek van de individuele situatie van de verzoeker impliceert nochtans dat (westerse) stereotypen vermeden moeten worden. Zo stelt UNHCR:

“It is important to ensure that credibility assessment contains no superficial understandings of the experiences of LGBTI individuals, or erroneous, culturally inappropriate, or stereotypical assumptions. The experiences of LGBTI individuals vary greatly and are strongly influenced by their cultural, economic, family, political, religious, and social environment. The applicant’s background may influence the way he or she expresses his or her sexual orientation and/or gender identity, or may explain why he or she does not live openly as a LGBTI individuals. It is therefore essential that decision-makers understand both the context of each refugee claim, as well as the individual narratives that map uneasily onto common, notably Western, experiences or labels.

***The presence or absence of certain stereotypical behaviours or appearances should not be relied on to conclude that an applicant does or does not possess a given sexual orientation and/or gender identity. There are no universal characteristics or qualities that typify LGBTI individuals, any more than there are for heterosexual individuals. Their life experiences can vary greatly even if they are from the same country. This is another reason why UNHCR discourages the use of the indicator demeanour and other behaviours in the credibility assessment.*”⁶³**

Ook in het kader van het SOGICA-project wordt de aandacht op het vermijden van stereotypen gevestigd:

“23. Stereotyping

Decision-makers often fail to understand the individual claimant, because of assumptions and prejudices. These include, among others, expectations that claimants have a partner or are sexually active, take part in LGBTIQ+ activism, provide a ‘coming out’ narrative, and have difficulty reconciling their SOGI with their religious beliefs. Conforming to such stereotypes undermines the individual premise of refugee decision-

⁶² JANSEN, S., SPIJKERBOER, T., *Fleeing Homophobia. Asylum Claims related to Sexual Orientation and Gender Identity in Europe*, juni 2011, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/4ebba7852.html>; BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, p. 195; JORDAN S.R., “Un:Convention(al) Refugees: Contextualizing the Accounts of Refugees Facing Homophobic or Transphobic Persecution”, Volume 26, Issue 2, p. 165, beschikbaar op <https://refuge.journals.yorku.ca/index.php/refuge/article/view/32086>; Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi’s in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*; NANSEN, Valérie Klein and Gaëlle Osodi Kasongo, *NANSEN Profiel 3-21: Beoordeling van de Beschermingsnood van Irakese Homoseksuele Man in Het Kader van Een Volgend Verzoek* (NANSEN 2021), beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2021/09/2021-4-Volgend-verzoek-van-een-Irakese-homoseksuele-man.pdf>; ROELS L. en CASTELEYN L., ‘Praktijkgids: Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming (seksueel en gendergerelateerd geweld, seksuele oriëntatie en genderidentiteit)’, Universiteit Gent, 2023, p. 63.

⁶³ UNHCR, *Beyond Proof. Credibility Assessment in EU Asylum Systems*, op.cit, pp. 71-72.

making. Asylum and judicial authorities should not make use of ‘stereotyped notions’ neither during the interviews, nor in their decisions.’⁶⁴

Het vermijden van (westerse) stereotypen is in het bijzonder belangrijk met betrekking tot het proces van bewustwording en de ontwikkeling van de seksuele en genderidentiteit.⁶⁵

Vluchtelingenwerk Vlaanderen wijst erop dat:

*“Internationaal wordt aanvaard dat bepaalde aspecten vaak terugkomen in dit proces: het gevoel anders te zijn, stigma, schaamte, schade die hen op een of andere manier berokkend wordt ... **Maar deze kennen bij elk mens een ander verloop en invulling.** Zo is dit proces van bewustwording, ontwikkeling en aanvaarding niet per se afgerond; het is misschien nog maar net gestart.*

De invulling van coming-out is vaak gebaseerd op Westerse aannames over zelfrealisatie en -acceptatie, en de noodzaak om die identiteit te delen met de omgeving.** Dat laatste aspect is echter niet noodzakelijk. Velen kunnen of willen zichzelf nog niet identificeren of accepteren, laat staan publiek uiten. **De comingout is soms een levenslang proces, dat niet op één moment vast te pinnen is maar bij elke ontmoeting overwogen wordt.

***Het gevaar is dat er verondersteld wordt dat elke holebi-verzoeker dezelfde persoonlijke ontwikkeling doormaakt.** Iemand die niet genoeg beantwoordt aan dat verborgen script, dreigt te worden gezien als ongeloofwaardig. **De asielinstanties moeten voldoende inzicht hebben in deze processen en ook in hoe deze er in andere maatschappelijke contexten uitzien.** Daarnaast moeten ze de persoonlijke kenmerken van de asielzoeker laten doorwegen want zelfs als de algemene context bekend is, is het niet noodzakelijk precies zo voor elke persoon.’⁶⁶*

Na een analyse van de interviewtechnieken van de Nederlandse Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), concludeert J. RENKENS, cultuurpsycholoog, dat de vraagstelling op “*homonormatieve assumpties*” berust en dat er ‘*naar westerse verhalen over coming out*’ wordt gezocht.⁶⁷

Ook L. BERG en J. MILLBANK bevelen aan om een lineaire benadering van de SOGI, gebaseerd op westerse ervaringen en traditie, te vermijden:

*“The refugee is most likely to be seen when she or he looks like ‘us’ or, when that is not possible, looks like what’s being looked for (Millbank 2002, 155ff). As we explain below, **what is being looked for is heavily influenced by Western conceptions of the linear formation and ultimate fixity of sexual identity.**”⁶⁸*

(...)

“Given the great diversity of human experience and understanding of sexual identity both within and across genders, cultures and other divides, there are few even broadly common aspects on the experience of same-sex attraction.”⁶⁹

⁶⁴ SOGICA, *Getting it Right!, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK*, op.cit.

⁶⁵ ROELS L. en CASTELEYN L., ‘Praktijkgids: Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming (seksueel en gendergerelateerd geweld, seksuele oriëntatie en genderidentiteit)’, Universiteit Gent, 2023, p. 81.

⁶⁶ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi’s in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielprocedure*, op.cit., pp. 31-32.

⁶⁷ RENKENS, J., “Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbt-zaken”, op.cit., p.52.

⁶⁸ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, op. cit., p.3

⁶⁹ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, op. cit., p.12.

(...)

“Western understandings of minority sexual identity development have been deeply influenced by the idea of a linear process of self-knowledge moving from denial or confusion to ‘coming out’ as a self-actualised lesbian or gay man.”⁷⁰

(...)

“The idea of a linear staged process of identity development may be all too readily collapsed into ‘progress’ meta-narrative in which the end point of self-actualisation is represented by entry (and assimilation) into the receiving country. In particular we found that decision-makers commonly assume that once the applicant has left an oppressive or persecutory environment their sexuality will be openly and easily expressed through same-sex relationships and/or an ‘out’ identity in the ‘free’ receiving country (...). This is a very problematic assumption if the applicant has in fact continued to be closeted in the receiving country, has struggled to form relationships there or has oscillated in their self-identity through the process (...).

Conversely, the progress narrative assumes that there can be no joy or freedom in the experience of homosexuality in the country of origin, only fear. When applicants have stated that they were happy, content, or had no regrets about discovering their sexuality, decision-makers disbelieved them on the basis that the discovery could not be attended by such positive emotions in a persecutory environment.”⁷¹

J. RENKENS vestigt eveneens de aandacht op het feit dat een *“lineaire, chronologische manier van ervaren en terugkijken”⁷²* een westers patroon is en dat *“verhalen die op een andere manier worden verteld, bijvoorbeeld omdat iemand uit een andere cultuur komt, worden afgedaan als onlogisch, alsof ‘logisch zijn’ een objectieve, cultureel neutrale eigenschap is.”⁷³* In asielgehoren heeft dit tot gevolg dat meer *“associatieve en circulaire verhaalspatronen” als ongeloofwaardig worden gezien.*⁷⁴ Bovendien zijn volgens hem *“vragen naar problemen, innerlijke strijd omdat je anders bent, typisch voor een westers ontwikkelingsmodel. Het lijkt niet alleen niet efficiënt om iemand langs deze meetlaat te leggen, maar ook niet eerlijk.”⁷⁵*

Daarnaast duiden L. BERG, J. MILLBANK en J. RENKENS erop dat in de westerse traditie (zelf)reflectie een belangrijk aspect van het relaas vormt, en dit een belangrijk rol krijgt in de beoordeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGI:

*“There is no reason to expect that most, or even many, applicants will be in the final stages of an identity synthesis process at the time they leave their country or when they make their way through the refugee determination procedures. **In Western traditions, the expectation of coherent narrative about life experience require self-reflexivity. We expect a narrator to have objective distance about herself, to be able to describe different times in her life in relation to her self at present (...).** The expectation of self-reflexivity deeply informs adjudication of the narrative Eastmond 2007, 246) **yet reflective distance may not be a fair or realistic tool to determine the narrative’s truth or authenticity.**”⁷⁶*

⁷⁰ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op. cit.*, p.13.

⁷¹ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op. cit.*, p.21.

⁷² BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op. cit.*, p.53.

⁷³ *Ibid.*

⁷⁴ *Ibid.*

⁷⁵ RENKENS, J., “‘Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbt-zaken”, *op.cit.*, p.59.

⁷⁶ BERG, L., MILLBANK, J., “Constructing the Personal Narratives of Lesbian, Gay and Bisexual Asylum Claimants”, *op.cit.*, p. 23.

Volgens J. RENKENS, “omdat lhbti-vluchtelingen niet gewend zijn om over hun seksualiteit te spreken doen ze dit vaak voor het eerst tijdens hun gehoor bij de IND. Als iemand voor her eerst praat over ervaringen en gevoelens met betrekking tot lhbti, haar of zijn reflectie hierop, kan dit dit dus heel goed leiden tot een verhaal dat verwarrend en inconsistent klinkt.”⁷⁷

Er kan dus geconcludeerd worden dat een aanpak van de asielinstanties gekenmerkt door het (on)bewust gebruik van stereotypen en/of op een westers model van SOGI tot een groter risico leidt dat het asielrelaas ongeloofwaardig beschouwd wordt, indien de verzoeker om internationale bescherming niet aan de (on)bewuste verwachtingen van de asielinstanties voldoet.

Tenslotte moeten de asielinstanties met culturele factoren rekening houden in hun analyse van de risicoperceptie van verzoekers om internationale bescherming.⁷⁸ Onderzoek ondermijnt immers de onderliggende assumptie dat mensen altijd rationeel handelen en toont aan dat verschillende factoren meespelen in de risicoperceptie van mensen:

*“Before adjudicators could even potentially infer from these types of actions that a claimant was not afraid, or is lying, they must consider the psychological and cultural factors influencing the claimant’s risk perception, assessment, and management.”*⁷⁹

4.4. Focus op de vrees voor vervolging in plaats van op de seksualiteit van de verzoeker

In haar rapport van 2020 benadrukt Vluchtelingwerk Vlaanderen onder meer dat de gevreesde vervolging de hoofdfocus moet zijn in plaats van het verifiëren van de SOGI.⁸⁰ Het centraal stellen van de vrees voor vervolging vereist dat uit diverse bronnen informatie uit het land van herkomst wordt verzameld die betrekking heeft op de specifieke realiteit voor mensen met niet-normatieve seksuele handelingen en genderexpressies.⁸¹

Volgens NANSEN impliceert deze aanpak dat de geloofwaardigheid op een meer objectieve manier wordt beoordeeld.

Dit is ook de aanbeveling van ILGA:

*“ILGA-Europe considers that decision-makers should develop a different vision of credibility. **We acknowledge that LGBTI asylum authorities need to assess the general credibility of an applicant’s story in relation to the well-foundedness of the fear of persecution.** However, this assessment differs from testing one’s sexual orientation or gender identity. ILGA-Europe is of the opinion that **the assessment should acknowledge the self-identification of the person concerned and focus on the persecution this person has experienced or fears.** This point of view has consequences vis-à-vis the policies to be adopted by asylum authorities in their examination of claims and in their training schemes.”*⁸²

⁷⁷ RENKENS, J., “‘Kunt u dat moment eens beschrijven?’ Een analyse van de interviewmethode van de IND in lhbtzaken”, *op.cit.*, p.55.

⁷⁸ ROELS L. en CASTELEYN L., ‘Praktijkgids: Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming (seksueel en gendergerelateerd geweld, seksuele oriëntatie en genderidentiteit)’, Universiteit Gent, 2023, p. 81.

⁷⁹ EVANS CAMERON, H., “Risk Theory and “Subjective Fear”: The Role of Risk Perception, Assessment, and Management in Refugee Status Determinations”, *International Journal of Refugee Law*, 2008, 20(4), 567–585.

⁸⁰ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi’s in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielpcedure*, *op.cit.*, p. 65.

⁸¹ ROELS L. en CASTELEYN L., ‘Praktijkgids: Gendergerelateerde Procedures om Internationale Bescherming (seksueel en gendergerelateerd geweld, seksuele oriëntatie en genderidentiteit)’, Universiteit Gent, 2023, p. 81.

⁸² ILGA Europe, *Good practices related to LGBTI applicants in Europe*, mei 2014, p.21. beschikbaar op <https://www.ilga->

Ook SOGICA beveelt aan dat:

*“To accurately reflect international refugee law and European jurisprudence, asylum authorities should stress that **the question for decision-makers to ask is not whether claimants are ‘truly’ LGBTIQ+ (lesbian, gay, bisexual, trans, intersex, queer and others), but only whether they are likely to be persecuted on SOGI grounds if they were to be returned to the country of origin.**”⁸³*

M. DUSTIN en N. FERREIRA pleiten ook voor een nieuwe aanpak van de behandeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGI, gebaseerd op vervolging in plaats van identiteit:

*“The element of PSG that entails consideration of a claimant’s ‘true’ or perceived identity sadly remains an inevitable one given the Refugee Convention provisions. **However, in addition to encouraging more frequent use of the other four Convention groups in SOGI cases, there is scope for establishing PSG membership through acceptance of self-identification as a default position and more consistent recognition of the principle of the benefit of the doubt.** (...). Moreover, and this is at the centre of our proposal, **this should be accompanied by a greater focus on conditions in the country of origin (with all that entails in terms of resource allocation and guidance), given the widespread recognition that this is a particular need in SOGI asylum decision-making and the risk that a lack of COI about SOGI persecution will be interpreted as evidence that persecution does not exist. What we suggest here is a clearer delineation between the two elements of the adjudication process: the evidentiary stage (including interviewing) and the decision made on the basis of that evidence. It is the former that needs revision, by focusing more on persecution and the threat of persecution and the evidentiary basis for that. Prioritising COI in the first, evidentiary stage of the claims process would then provide a sounder basis for decision-makers at the second stage of assessing whether, based on the established facts, claimants meet the criteria as laid out in Article 1 of the Refugee Convention.**”⁸⁴*

5. Bewijslast en bewijsmiddelen

Gelet op de moeilijkheid voor een verzoeker om internationale bescherming om hun seksuele oriëntatie te bewijzen en om een subjectieve aanpak te vermijden, moet de bewijslast soepel zijn en verdeeld worden tussen de verzoeker en de asielinstanties, rekening houdend met de onderzoeksmiddelen waarover de overheid beschikt en het gemak waarmee zij informatie kan verkrijgen over bepaalde elementen, zoals over de algemene situatie in het land van herkomst van de verzoeker.⁸⁵

UNHCR stelt:

*“**The applicant’s own testimony is the primary and often the only source of evidence**, especially where persecution is at the hands of family members or the community. Where there is a lack of country of origin information, the decision maker will have to rely on the applicant’s statements alone. Normally, an interview should suffice to*

europe.org/sites/default/files/Attachments/good_practices_related_to_lgbti_asylum_applicants_in_europe_jul14_1.pdf

⁸³ SOGICA, *Getting it Right!*, 30 recommendations for improving the lives of people claiming asylum on the basis of sexual orientation or gender identity (SOGI) in the UK, op.cit.

⁸⁴ DUSTIN, M., FERREIRA, N., “Improving SOGI Asylum Adjudication: Putting Persecution Ahead of Identity”, *Refugee Survey Quarterly*, 2021, 40, pp. 341-342.

⁸⁵ Nansen Note 2018/3, Beoordeling van de bewijsmiddelen inzake asiel: de actualiteit sinds het arrest Singh e.a. v. België, beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2019/01/nansen-note-2018-3-asielprocedure-beoordeling-bewijsmiddelen.pdf>.

*bring the applicant's story to light. Applicants should never be expected or asked to bring in documentary or photographic evidence of intimate acts. It would also be inappropriate to expect a couple to be physically demonstrative at an interview as a way to establish their sexual orientation.*⁸⁶

Daarnaast benadrukt UNHCR het volgende:

“Where individuals are at risk of persecution on the basis of their sexual orientation or gender identity, it is crucial that they are able to seek safety and protection. The Refugee Convention has been widely recognised as capable of providing protection to these groups, amongst others.

The need is not for reform, or more restrictive interpretation, but for stronger and more consistent application of the Convention and its underlying principle of responsibility-sharing.⁸⁷

In het kader van het SOGICA-project wordt aanbevolen:

“21. Standard and burden of proof

Asylum claimants are often required to meet unfairly high evidentiary standards. In practice, asylum and judicial authorities apply a standard of proof that goes beyond the ‘reasonable degree’ threshold claimants are required to meet under international refugee law, often simultaneously violating the principle of the benefit of the doubt. Asylum authorities also often fail to adopt a sufficiently active role in evidence-gathering. Instead, asylum authorities should respect the correct standard of proof, including the principle of the benefit of the doubt, and share the burden of proof with asylum claimants.

De RvV heeft in verschillende arresten met betrekking tot SOGI-verzoeken om internationale bescherming het voordeel van de twijfel aan de verzoeker gegeven. Dit moet het geval zijn *“wanneer het geheel samenhangend en doorleefd is en niet in strijd met de landeninformatie.”*⁸⁸

Zo heeft de Raad in een arrest van 28 mei 2018 geoordeeld:

« 11. Le Conseil estime que, malgré certaines zones d’ombre, les propos du requérant sont dans l’ensemble crédibles et cohérents et il considère, en outre, que si un doute subsiste, il doit bénéficier au requérant compte tenu de son profil particulier et du contexte général qui prévaut en Irak et plus particulièrement à Bagdad. »⁸⁹

Voorts moeten de asielinstanties *“altijd het geheel van de verklaringen, de bewijsstukken en de landeninformatie beoordelen.”*⁹⁰

In een arrest van 12 januari 2017 heeft de RvV een correcte toepassing van deze principes gemaakt:

“Indien de commissaris-generaal terecht stelt dat “de motivering als geheel moet worden gelezen en niet als samenstelling van componenten die elk op zich een beslissing kunnen dragen” dan benadrukt de Raad dat ook de verklaringen van een asielzoeker, die geacht wordt zijn homoseksualiteit aan te tonen, als geheel moeten gelezen worden. Het is immers evenmin gemakkelijk voor de LGBTI asielaanvragers om hun

⁸⁶ UNHCR, *Guidelines on International Protection No.9: Claims to Refugee Status based on Sexual Orientation and/or Gender Identity within the Context of Article 1A(2) of the 1951 Convention and/or its 1967 Protocol relating to the Status of Refugees*, op.cit., § 64.

⁸⁷ UNHCR, *Comment on the importance of the International Refugee Convention*, 26 september 2023, beschikbaar op <https://www.unhcr.org/uk/news/press-releases/unhcr-news-comment-importance-international-refugee-convention>.

⁸⁸ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België*, op.cit, p. 61.

⁸⁹ RvV nr. 204.419, 28 mei 2018. Zie ook RvV nr. 175.781, 4 oktober 2016 en nr. 216.404, 6 februari 2019.

⁹⁰ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielpcedure*, op.cit, p. 60.

geaardheid aan te tonen en aannemelijk te maken en deze te objectiveren. Het is dan ook doorheen zijn verklaringen dat verzoeker meerdere indicaties geeft over zijn ontluikende bewustwording, ernstige incidenten tijdens zijn tienerjaren (verkrachting door een oudere jongen) en de gevolgen hiervan en over hoe hij zich gedroeg (over zijn omgang met meisjes waarvoor hij uitgelachten werd; hoe hij probeerde de jongen te benaderen waarop hij verliefd werd). **Elk op zich zijn dit geen doorslaggevende factoren die zijn homoseksualiteit aantonen maar tezamen gelezen met verzoekers nadere toelichtingen over zijn leefomgeving en hoe hij zijn homoseksualiteit verborg zijn het belangrijke aanduidingen.**⁹¹

Bovendien wordt de relevantie van getuigenverklaringen bij het vaststellen van SOGI benadrukt in een arrest van 20 mei 2020.⁹²

« Pour sa part, le Conseil observe que le requérant a déposé tout au long de la procédure divers témoignages écrits de personnes qui disent l'avoir fréquenté dans des milieux ou manifestations gays, avoir eu des relations homosexuelles occasionnelles avec lui ou entretenir une relation homosexuelle suivie avec lui.

Il résulte de la diversité et de la quantité de ces témoignages et attestations que l'orientation sexuelle du requérant est confirmée par des personnes de divers horizons, relations personnelles, compagnons, militants, psychologue, qui le fréquentent ou l'ont fréquenté à des titres divers sur des périodes de temps parfois longues. Le Conseil n'aperçoit aucune raison de mettre en doute la sincérité et la fiabilité de ces attestations et tient, en conséquence, l'orientation sexuelle du requérant pour établie. »

In hetzelfde arrest bekritiseert de Raad de analyse van de neergelegde documenten door het CGVS. Het herinnert eraan dat het bewijsmateriaal moet worden geanalyseerd overeenkomstig artikel 48/6, § 1 en 4 van de Vw.⁹³

« (...) la partie défenderesse adopte une approche consistant dans un premier temps à évaluer la crédibilité générale du requérant, à conclure à l'absence de cette crédibilité et à examiner ensuite seulement si les éléments de preuve déposés « peuvent restituer à [son] récit la crédibilité qui lui fait défaut ». Une telle approche inverse, en réalité, le schéma suivi par l'article 48/6, §§ 1er et 4, cité plus haut. (...)»

In een recent arrest over het volgend verzoek van een homoseksuele man uit Senegal heeft de Raad onder andere rekening gehouden met het profiel van de getuigen:

(...) « Le Conseil souligne d'emblée que, dans le cadre de sa seconde demande de protection internationale, le requérant produit de nombreux témoignages, émanant de six personnes différentes, dont la plupart le connaissent et le fréquentent depuis plusieurs années ; ces témoignages attestent tous la réalité de son orientation sexuelle ; certains sont très circonstanciés et émanent de personnes fiables et revêtues d'une probité ou d'une autorité réelles. En particulier, le Conseil constate que la partie requérante joint à sa note complémentaire (...) un témoignage (...) rédigé par l'assistante sociale du requérant (...) qui accompagne son quotidien et le suit en consultation depuis de nombreuses années (...). Le Conseil estime que ce témoignage, par ailleurs circonstancié, est doué d'une certaine forme de probité, au vu du profil particulier de son auteur dont la fonction laisse supposer qu'il est astreint à une certaine éthique professionnelle. Le requérant dépose également des témoignages de personnes

⁹¹ RvV, nr. 180.657, 12 januari 2017.

⁹² RvV nr.235936 van 20 mei 2020.

⁹³ Zie ook Nansen Note 2018/3, Beoordeling van de bewijsmiddelen inzake asiel: de actualiteit sinds het arrest Singh e.a. v. België, beschikbaar op <https://nansen-refugee.be/wp-content/uploads/2019/01/nansen-note-2018-3-asielprocedure-beoordeling-bewijsmiddelen.pdf>

issues du monde associatif, en particulier de responsables d'ASBL, de son psychothérapeute ainsi qu'une demande de recherche auprès du service tracing de la Croix-Rouge, démontrant ses inquiétudes envers son ex compagnon. Partant, le Conseil estime que l'ensemble de ces documents apportent un tout autre éclairage quant à la réalité de l'orientation sexuelle du requérant en ce qu'ils sont dignes de se voir reconnaître une force probante suffisante et permettent dès lors de tenir désormais pour établie l'homosexualité du requérant. »⁹⁴

Tenslotte moeten de asielinstanties, naast de verklaringen van de verzoeker ook rekening houden met de documenten die ze neerleggen, waaronder attesten van LGBTIQ+-verenigingen, die minstens een begin van bewijs vormen.”⁹⁵

6. Situatie van LGBTIQ+-personen in Irak

In haar rapport “*State-Sponsored homophobia*” stelt ILGA:

*“Iraq’s Penal Code (Law No. 111 of 1969) does not explicitly prohibit consensual same-sex relations. However, **Article 401 of the Code criminalises “immodest acts” in public, which is punishable by a period of detention not exceeding six months and/or a fine.** There have been cases of same-sex couples and individuals being prosecuted for same-sex sexual intimacy on the basis of this criminal provision and prostitution charges.*

Enforcement

*There have been no recorded incidents in recent years of prosecutions by the state, though there have been **reports of extrajudicial executions ordered by non-legal Sharia judges, and of both police and militias frequently kidnapping, threatening and killing LGBT people.***”⁹⁶

Hoewel seksuele relaties tussen mensen van hetzelfde geslacht in Irak niet expliciet bestraft worden, worden ze volgens ILGA **de facto gecriminaliseerd**:

*“While in most cases we only consider that a country criminalises same-sex sexual acts if there is an explicit legal provision in that regard (or terminology widely known to mean the same thing, such as “acts against nature”), **there are two States in which we understand that de facto criminalisation is in place: Egypt and Iraq.** To enter into this category, there must be **substantial and consistent reports from the ground that provide evidence that persons have been arrested or prosecuted because of their actual or perceived sexual orientation or the engagement of same-sex intercourse despite there being no law explicitly criminalising such acts or identities.** Therefore, we only label a given country under that category after identifying a **repeating pattern that falls under these listed criteria.** We do this so that isolated cases, in which a single judge may have applied an unorthodox interpretation of law, are not presumed to represent the broad situation within the country.”*⁹⁷

⁹⁴ RvV nr. 288 284 van 28 april 2023.

⁹⁵ Vluchtelingenwerk Vlaanderen, *Internationale bescherming van holebi's in België. Aanbevelingen en tips voor een beter verloop van de asielpcedure*, op.cit., p. 24. De auteurs van het rapport melden ook andere bewijsmaterialen waarmee rekening moet gehouden worden. Zie pp.43-47.

⁹⁶ ILGA, *State-sponsored homophobia*, Global legislation overview update, 2020, p. 131, beschikbaar op <https://ilga.org/state-sponsored-homophobia-report>

⁹⁷ ILGA, *State-sponsored homophobia*, op.cit., p.15.

ILGA vestigt ook de aandacht op het gebruik van andere wetgeving die zich tegen LGBTIQ+-personen richt en op beperkingen van de vrijheid van meningsuiting met betrekking tot SOGI.⁹⁸

Naast de vervolging van mensen op basis van hun SOGI door de overheid, wijst de UN Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions in een rapport van 2018 op:

“45. The Special Rapporteur also received information on incitement to hatred through traditional and social media, and attacks, including threats, physical assaults and killings, on men and boys on the basis of their actual or perceived sexual orientation or gender identity as well as on activists and organizations supporting the human rights of LGTBI persons. An emblematic example is the killing of Mr. Karar Nusbi, actor and model, in Baghdad on 2 July 2017. The Government indicated that in response to these killings a Committee had been established dedicated to this issue. It is, however, unclear to the Special Rapporteur which results, if any, it has yielded. There is further fear that with the military victory over ISIL, attention may again turn towards those perceived as engaging in “immoral” activities and attacks on the LGBTI community may increase.”⁹⁹

Verschillende rapporten tonen ook aan dat de **overheid niet in staat is om mensen te beschermen** tegen geweld gebaseerd op SOGI, of dit niet wil. Volgens Human Rights Watch:

“Over the years authorities have not held accountable perpetrators, including security forces, of kidnappings, torture and killings of people perceived as gay and transgender. A 2012 government committee established to address abuses against LGBT people took few tangible steps to protect them before disbanding.”¹⁰⁰

Dit wordt door de US Department of State bevestigd:

“According to NGOs, Iraqis who experienced severe discrimination, torture, physical injury, and the threat of death on the basis of real or perceived sexual orientation, gender identity and expression, and sex characteristics had no recourse to challenge those actions via courts or government institutions.”¹⁰¹

De US Department of State merkt ook de vijandigheid van de Irakese overheid ten aanzien van de LGBTIQ+-gemeenschap op:

“In May the Ministry of Foreign Affairs condemned foreign embassies for offending what it called the country’s “norms and values” when the EU mission hoisted the rainbow flag, commonly associated with LGBTI persons, on the International Day against Homophobia, Transphobia, and Biphobia. Several Iraqi leaders from across the political spectrum also condemned the incident, with some calling for the EU mission to be closed. A few days later, media outlets reported that a young gay man was killed in Baghdad’s Sadr City neighborhood, and another in Babil Province, in an apparent backlash against the flag raising.”¹⁰²

⁹⁸ ILGA, *State-sponsored homophobia*, op.cit., pp.113 en 174.

⁹⁹ Report of the Special Rapporteur on extrajudicial, summary or arbitrary executions on her mission to Iraq, A/HRC/38/44/Add.1, § 45, beschikbaar op <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?page=search&docid=5b7ad39d4&skip=0&query=LGBT&coi=IRQ&searchin=fulltext&sort=date>

¹⁰⁰ Human Rights Watch, World Report 2021, Iraq, beschikbaar op <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/iraq>. Zie ook, US Department of State, *2020 Country Reports on Human Rights Practices: Iraq*, beschikbaar op <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices/iraq/>

¹⁰¹ US Department of State, *2020 Country Reports on Human Rights Practices: Iraq*, op.cit.

¹⁰² *Ibid.*

De vijandigheid van de Irakese overheid ten aanzien van LGBTIQ+-personen blijkt ook uit de recente politieke ontwikkelingen in Irak met betrekking tot LGBTIQ+, namelijk:

*“On 1 July 2023, the Secretary-General of the military group "League of the Righteous", Qais Al-Khazali, called on the House of Representatives to pass a law criminalising homosexuality. Moreover, on that same day, MP Raad Hamdan AL-Maliki submitted a Bill to amend the Law against Prostitution (2023) to the chairman of the Legal Committee. **This bill aims to rename the Law against Prostitution (Law No. 8) (1988) as "Law against Prostitution and Sexual Deviance", and effectively criminalise so-called "acts of sexual deviance". Among such acts are "homosexual relations", defined as "a relationship between two persons of the same sex, male and male, or female and female, for the purpose of engaging in a continuous sexual relationship, and includes any sexual intercourse between two individuals of the same sex if it is repeated more than three times, whether it occurs between the same individuals or with others of the same sex". Article 5 of the bill establishes the death penalty as the legally prescribed penalty for "homosexual relations". Life imprisonment is included as an alternative punishment under the same provision. (...) The "promotion of sexual deviance" is also prohibited, as well as acting as an intermediary between two individuals to promote or encourage "sexual deviance" and facilitating homosexual activities. Those found guilty of "promoting homosexuality" or "aiding its promotion" will be sentenced to at least seven years in prison and a fine, and any promotional materials will be confiscated.***

On 2 July 2023, deputy head of the Legal Affairs Committee of the Federal Parliament of Baghdad, Dr Saadoun Ali, submitted another Bill to amend the Penal Code to criminalise homosexuality (2023), to the speaker of the Iraqi Parliament, Mohamed al-Halbousi. He also urged the president to include the bill in the country's next legislative season, which begins in September. On 15 July 2023, the Representative of the Higher Education and Scientific Research Committee, Firas Al-Maslamawi, confirmed in a TV interview that signatures were being collected to pass a law to criminalise "homosexuality and everything that contradicts Islamic principles". He also added that after the law is passed "security services can take their role in confronting and arresting anyone who seeks, supports, and encourages these deviant ideas that contradict the principles they were raised on in Iraq".

*On 18 August 2023, it was reported by local media that the Iraqi Parliament made the first reading Bill to amend the Law against Prostitution (2023). In a statement issued by the Parliament's Press Office, the Deputy Speaker of the Iraqi Parliament said: "The law [Code Number 8] should be amended, and the legal vacuum on criminalising 'paraphilia' [sic] and those who promote it should be addressed in a way that severe punishments to be imposed on those who perform it." Furthermore, Dara Sekaniani, a lawmaker from the Kurdistan Islamic Union's bloc and member of the parliament's legal committee, confirmed that as per the proposals submitted for amending the law, **consensual same-sex sexual acts could be punished with the death penalty, a life sentence, a significant fine or imprisonment for up to five years.**"¹⁰³*

Het **geweld tegen LGBTIQ+-personen, de discriminatie** waarvan zij het slachtoffer zijn alsook het **gebrek aan bescherming** door de overheid worden door UNHCR bevestigd:

*“Since 2003, Iraq has seen several waves of heightened levels of targeted violence against persons of this profile, including individuals who are considered to transgress society's norms for acceptable gender-specific behaviour. The strengthening of non-state armed actors since 2014 is reported to have compounded the vulnerability of persons of diverse sexual orientations and/or gender identities. **Individuals of this profile, and those perceived to be of this profile, are reported to***

¹⁰³ ILGA, Iraq, <https://database.ilga.org/iraq-lgbti>; zie ook: HRW, Iraq: Scrap Anti-LGBT Bill, 23 augustus 2023, <https://www.hrw.org/news/2023/08/23/iraq-scrap-anti-lgbt-bill>.

be often subjected to multiple forms of societal discrimination (e.g. in relation to access to employment and basic services) **and violence, including harassment (e.g. at checkpoints), threats, physical and sexual violence, kidnappings and, in some cases, killings at the hands of different state and non-state actors, including members of their family or tribe, wider society, state authorities, as well as a range of armed groups.** (...) According to reports, individuals of diverse sexual orientations and gender identities are identified and targeted via social media, including dating applications.

Concerns have been raised with regards to the authorities' willingness and ability to investigate, prosecute and punish human rights abuses committed against individuals of diverse sexual orientations and/or gender identities and to provide them with protection."

Omwille van deze situatie, is UNHCR van oordeel dat:

"(...) persons of diverse sexual orientations and/or gender identities are likely to be in need of international refugee protection on account of their membership of a particular social group and/or other relevant grounds, depending on the individual circumstances of the case protection from such persecution is generally not available where the actors of persecution are non State actors."¹⁰⁴

Ook EASO bevestigt de nood aan bescherming van Irakese LGBTIQ+-personen in Irak:

"The acts to which (perceived) LGBTIQ could be exposed are of such severe nature that they would amount to persecution (e.g. kidnappings, physical assaults, killings).

Generally, a well-founded fear of persecution would be substantiated for (perceived) LGBTIQ persons."¹⁰⁵

De situatie voor LGBTIQ+-personen in Irak is nog steeds niet gewijzigd. Zo bepaalt EUAA in de Country Guidance van juni 2022 nog steeds dat LGBTIQ+-personen uit Irak een nood aan bescherming hebben.¹⁰⁶

Tenslotte heeft de RvV in verschillende arresten erkend dat de situatie van LGBTIQ+-personen in Irak heel problematisch is en de erkenning van internationale bescherming kan rechtvaardigen.¹⁰⁷ Ook het CGVS deelt deze mening. Dit blijkt uit de beslissing die het CGVS nam in december 2023 in het kader van het dossier waarop dit NANSEN-profiel is gebaseerd:

"Dat de situatie voor LGBTIQ+ in Irak onveilig is, het duidelijk is dat verzoekers behorend tot deze gemeenschap nood hebben aan internationale bescherming en dat er specifieke maatregelen moeten genomen worden in het kader van een persoonlijk onderhoud van een persoon die zich beroept op zijn geaardheid, wordt door de Commissaris-generaal erkend."

¹⁰⁴ UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with Regard to People Fleeing the Republic of Iraq*, May 2019, HCR/PC/IRQ/2019/05_Rev.2, pp. 105-106, beschikbaar op <https://www.refworld.org/docid/5cc9b20c4.html>

¹⁰⁵ EASO, *Country Guidance: Iraq. Common analysis and guidance note*, januari 2021, p. 80, beschikbaar op https://easo.europa.eu/sites/default/files/Country_Guidance_Iraq_2021.pdf

¹⁰⁶ EUAA, *Country Guidance: Iraq. Common analysis and guidance note*, juni 2022, p. 109, beschikbaar op <https://euaa.europa.eu/publications/country-guidance-iraq-june-2022>.

¹⁰⁷ Zie o.a RvV nr. 204 419, 28 mei 2018; nr. 235.742, 4 mei 2020; nr. 246 057, 14 december 2020.

7. Conclusie

NANSEN erkent dat de beoordeling van de geloofwaardigheid van iemands SOGI niet eenvoudig is, maar is op basis van de geanalyseerde beslissingen van mening dat deze beoordeling op een objectievere en individuelere manier moet gebeuren, met zelfidentificatie door de verzoeker om internationale bescherming als startpunt. Het relaas moet geanalyseerd worden rekening houdend met psychologische en culturele factoren, en zonder de toepassing van westerse stereotypen die kunnen leiden tot een onjuiste beoordeling van de geloofwaardigheid. Voorts moet een focus op de gevreesde vervolging voorrang krijgen op het verifiëren van de 'geloofwaardigheid van de SOGI. Een soepele en gedeelde bewijslast is bij dit alles vereist.

Bovendien dient een correcte beoordeling van verzoeken om internationale bescherming op basis van SOGI altijd te beginnen met een gehoor bij het CGVS, zelfs in geval van meervoudige aanvragen, en zelfs indien de verzoeker al meerdere jaren in België woont en hun SOGI voor de eerste keer na een lang verblijf in het land onthult. In het kader van het gehoor moet altijd rekening gehouden worden met de bijzondere procedurele noden van LGBTIQ+-personen.

Tenslotte blijkt uit de in dit profiel weergegeven landeninformatie dat LGBTIQ+-personen uit Irak een groot risico lopen om slachtoffer te worden van ernstige vormen van geweld en discriminatie, door de overheid alsook door niet-overheidsactoren. Landeninformatie toont ook het gebrek aan bescherming van de overheid aan.

LGBTIQ+-personen in Irak behoren tot een sociale groep en moeten dus als vluchteling erkend worden op basis van artikel 48/3 van de Vreemdelingenwet en artikel 1, A van de Conventie van Genève.